

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólát petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda október 30.

Mai számunk főbb közleményei:

Az aradi színház jövedelmezősége.
Botrány lesz, vagy tanácskozás?
Mi történik az aradi kincstári faterlepen.
Bíró és ügyvéd.
Kolera a török hadseregben.
A keleti török hadsereg hátrálása.
Tarkaságok.

A magyar parlament és a külpolitika.

Arad, október 29.

„Szuronyok között“ ül szerdán össze ismét a képviselőház. A szuronyokon természetesen megint azok ütköznek meg, akiknek módjában állott volna és módjában állana, hogy a parlament ne katonai kordon között, hanem a béke minden derűje és nyugalma alatt tanácskozzék. A kormány megint kísérletet tett a béke-teremtésre, az az ellenzék pedig újra a „nem békülünk“ egyszerű és kényelmes álláspontjára helyezkedett.

Eddig csak megjárta ez az álláspont, amely egyre-másra döntötte föl a kibontakozásra alkalmas terveket. Olyan időkben azonban, amikor a belpolitikai bizonytalanság mellett a nemzetet külső veszedelmek fenyegetik, s amikor a közös hadsereg részleges mozgósításáról beszélnek, fokozottan hárul a felelősség az ellenzékre, amely a válságos időkben se tudja személyes és talán részben elvi okait háttérbe szorítani, hogy a nemzet sorsán valamelyest enyhítsen.

Különböző választások eredményei mu-

tatták, hogy ez a felelősség nemcsak az elméletben áll, hanem azt a nemzet érvényesíti is.

Az obstrukciós ellenzék kapott ily leckét az ő helytelenített politikájáért az 1910-iki választásokon is. Ekkor úgy látszott, hogy a Justh-párt, mely tulajdonképpen egyedül képviselte az obstrukciós ellenzékét, ezt tudomásul is vette és más irányban próbálkozott. Más taktikai irányt vett és pedig az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választói jog behozatalát követelte, sürgette és mint priust állította be. Minden más politikai célt mellőzve és addig semmi máshoz fogni nem akarva, amíg az általános választói jog törvénybe iktatva nincs. Mint később kitudódott, ennek a taktikának az volt a célja, hogy a többség sorait megbolygassa és egy új kormányalakítás folyamatát nyissa meg, mely kormány egy választójogi új többségre támaszkodott volna, amelynek magja, gyermeke, a hatalom hirtokosa, letéteményese, őrzője, szóval a legfőbb tényezője a Justh-párt lett volna. Ez kitűnik a többi ellenzéki pártok gyanakvó irigységéből, amelyek ferde szemmel nézték a Justh-pártot, valahányszor ez a taktikája kezdett, vagy legalább is látszott a célhoz jutni. Akkor ugyanis, amikor Khuen-Héderváry kabinet katonai természetű válsága alatt, a rezolúció legfőbb helyről történt visszautasítása után, a Justh-párt Bécsben felkínálkozott minden nemzeti engedmény nélkül a katonai provizóriumra, létszámemeléssel, az általános titkos választói jog beigérése mellett. Ugyancsak a béke-kötés jelszava alatt megegyezésre kínálkozott Lukács László

kabinetjével, ennek alakulása heteiben. Midőn azonban Lukács László ennek a Justh-féle örökös felkínálkozásnak oly meglepetésszerűen utját vágta a Justh-féle békeajánlatok rideg visszautasításával, ez a párt ismét a kényelhetetlen obstrukció taktikájához folyamodott, amelylyel szemben a kormánypárti többség az obstrukciónak a legelszántabb módon való letörésére vállalkozott és ezt Tisza István gróf pártelnök június 4-iki ismeretes cselekedetével végre is hajtotta.

Ezt a tényt és ami azután következett, mi többé nem bolygatjuk. Mi csak a következményekhez akarunk felvilágosítást adni az ellenzék felelőssége kérdésében. A nemzet és az ország a legnagyobb hiedelvésséggel nézte az obstrukció kényelhetetlen és részleteiben a legnagyobb ki-méletlenséggel végrehajtott letörését. Azok az érzékeny és izgató jelenetek sem indították meg az országot, midőn a képviselőket, kik azt hitték, hogy népszerűségükkel lánggra lobbantják az országot, — a rendőrök eltávolították az ülésteremből. Ezek a jelenetek kétségtelenül nagyon izgatóak voltak, de az ország még sem akart izgulni. Nem akart izgulni még akkor sem, mikor az ellenzék összes pártjai összeesküdtek az alkotmányt, a parlamentarizmust ért, és az ellenzék által a legrikítóbb színekkel kifestett hallatlan sértések megboszulása és elégtétel végett. De ime az ellenzék minden agitációja, minden országjárása még egy valamire való ellenzéki hangulatot sem volt képes előidézni. A nagygyűlések valami mélyebb hatás nélkül multak el.

A rabmadár.

Irt: Hadr. k. Elka.

Amália az utóbbi éveket tragikus lemondásban töltötte. Az élete szomorú volt. Megsebzett madárhoz hasonlított, mely vergődik, gyötődik, csapkodja szárnyait, nyújtja karmait. Mig végre talál valamely zugot, hol csendesen meg-lapul, míg sebe összeforr. Ekkor elhagyja rejtekhelyét, vidáman kiszabadul és röpköd, száll a szabadsághoz.

Amália ez időben házias erényeket gyakorolt.

Takarított, söpört. Állandóan háromszí-nű seprűnyél volt a kezében s kefe, flanel a lába alatt, melyekkel az amugy is káprázatos fényességű padlón csuszka. Önmagára az öltözködésére nem vesztegetett sok időt. Reggel magára öltött egy renyhe pongyolát. Bár ugy tűzte csak össze egy brossal, mintha a másik percben már levetté, mégis naphosszat viselte. Fésülködésre több gondot fordított. Szerette, ha szép színes haja — némi mesterkedéssel arany-szőke — magas kontyba van feltűzve. Türelmesen bontotta le háromszor is egymásután, hogy sikeresebben tűzze fel újra. Mikor végre elkészült vele, elnyúlt, sárga selyemből turbánt csavart rá, hogy megvédje a porzsemtől és fel ne borzalja munkája közben.

Igy rendszeresen ment minden reggeltől estig. Egyik naptól a másikig. A cseléd főzött, ő takarított és közben, mivel még az ezelőtti szokásai olykor hatalmukba kerítették, hát ábrándozott,

terveket szőtt, de a mostani életviszonyához al-kítva.

Egyik nap arra gondolt, hogy virágokat sze-rez. Csak hófehér virágot, hogy olyan legyen a lakása, mint egy zárdakert.

— Holnap Károly nekem itt minden kis zug-got virággal fog betölteni. Csilingelő, apró fehér virággal, melyeknek részegítő, kábító illatuk van — mondogatta magában.

Máskor szőnyeget kivánt. Nem sokat, egy-néhány darab szaladó perzsa szőnyeget, melyek-kel befűdje a két kis szobát, mely a lakosztályuk volt. Ilyenkor méregetett egyik saroktól, vagy bu-tordarabtól a másikig. Milyen széles s milyen hosz-szuak legyenek a szőnyegdarabok.

Amália naiv és hisztérius volt. Padig már el-mult harminc éves. Mindig reménykedett, mindig várt valamit, újat, szépet a holnapi naptól.

Az élete úgy kezdődött, hogy csak elgondolta azt a varázsigét: terülj asztalkám! Már is telje-sült kívánsága.

A szinpad körül élő mecenások, a művésze-tek készséges szolgálai vetélkedve lesték vágyait. Volt egy két komoly szerelme. A szerelem a di-csőséggel együtt karolt bele mind a két karjába. De az életnek és vele a dicsőségnek, ünneplés-nek, legszebb napjait mégis egy férfinak köszön-hette. Szép férfi volt. Tipus volt. A gazdag, szép férfi típusa. Gazdagságát, előkelő lelkületét, okos-ságát, a nő iránti alázatos hódolata szárnyalta csak tul.

Amália egy ideig, a boldogak között a legboldogabb volt. A szép szerelem aztán el-

mult, valami ok miatt? Vagy hogy semmi se tart örökké! De emlékek szép maradt és ami azután következett, ehhez kellett hason-lítani.

Amália ezután megismerte Károlyt, ki bár egyszerű, szerény hivatalnok volt, külsőségekben hasonlított az ideálhoz. Amália megremegett attól, hogy újra, még egyszer föltállja elvesztett életét. Ez új élet lemondással kezdődött.

Elmaradtak az ünneplések és ezért az udvarlók is. A szinpadi dicsőség is halvá-nyodni kezdett. Ugy látszott, a szerelem min-dent pótol s Amália lemondott a szinpadról, magányosságban csak a szerelmének akart élni ezután. Károly ügyes férfi volt. Álla-ndóan a reménység színes üvegjét tartotta a nő szeméi elé. Mindent ígért. Minden gondolatát, kívánságát kivehetőnek, teljesíthetőnek találta. Este, miután hazatért a hivatalból, megvárta, míg Amália elhelyezi az örökösön kezében forgó söpört s lehuzza piszkos keztyűit. Ekkor megcsó-kolta a kezét, maga mellé vonta a dívánra és megkérdezte, mivel töltötte napjait.

— Nagyszerű tervem van — mondotta egy ilyen alkalommal Amália. — Ma színházba me-gyünk, edes Karolyom és utána vacsorázni vala-mely előkelő étterembe. Tudod e, hogy már reg-gel fésülködés közben határoztam el. És azután mindjárt felnyitottam a nagy ládát és mit gon-dolsz mi történt? A szép, színes baranyok, sely-mek suttogni kezdtek: — Csakhogy visszatérél hozzánk. Régen nélkülöztünk. Itt hagyál se-nyvedni bennünket ebben a zárkában. De most már

A Tisza István gróf és Lukács László miniszterelnök lenyakazása még mindig elmaradt, noha azok az óriási katonai terhek, a melyeket a Lukács-kabinet kénytelen volt vállalni, épen nem alkalmasak egy kormány népszerűségét emelni. De még ennek dacára sem lelkesedik a nemzet és nem áll melléje az egyesült ellenzéknek, hogy boszut vegyen a június 4-ike és a szeptember 18-ika előidezőin. Ezek a jelenségek is mutatják, hogy az ellenzék taktikája zsák-utcába vezetett, mozgalmá meddő maradt. Mert az a taktikája, hogy sippal, dobbal, lármával, zajjal hiúsítsák meg a parlament munkálkodásának lehetőségét, a nemzet többségénél helyeslésre nem talál. Az ellenzéki taktika ellen a bizalmatlanság tehát nyilvánvaló. Az ellenzék láthatja, hogy a nemzet vele szemben a felelősségre vonást már gyakorolja is. Nem enged tért foglalni az ellenzéki izgatásnak. Azok hatástalanok maradnak. Ez a felelősségre vonás pedig ezután még jobban fokozódni fog, mert az európai helyzet és hazánk helyzete, mely egy világháború kitörésének lejtőjén áll, inkább a belső, parlamentáris békeesség felé hajlik, mikor az egyéni politikai ambícióknak, bármily tiszteletreméltók legyenek is azok, valamint a párt hatalmi törekvéseknek el kell némuíniuk azon óriási nemzeti nagy érdek előtt, mely egy ilyen világveszedelem küszöbén azt követeli, hogy a nemzet minél egységesebb legyen, és minél erősebben álljon és nézzen szembe a közelgő zivatarral.

Stürgkh gróf a háborúról. Bécsből jelentik: Az osztrák képviselőház mai ülésén Stürgkh gróf miniszterelnök több interpellációra felelt a balkáni háború ügyében. A miniszterelnök ez alkalommal így nyilatkozott:

— Tekintettel az ellenségeskedések megkezdése által teremtett helyzetre, külügyeink vezetősége szoros kapcsolatban szövetségeseinkkel és állandó egyetértésben a többi hatalmakkal, igyekezni fog alkalmas pillanatban közreműködni a konfliktus mielőbb való befejezésén. Az eddig folytatott eszmecsere eredményei följogosítanak arra

a reményre, hogy a fáradozásokat siker fogja kísérni és hogy sikerülni fog a monarchia számára a béke áldásait továbbra is megtartani. Hozzá kell azonban tennem, hogy a béke föntartása minden esetben és minden áron nem alkothatja alapját egy európai nagyhatalom politikájának. — Végül kijelentette a miniszterelnök, hogy a monarchia ez idő szerint nem mozgósít.

Az aradi színház jövödelmezősége.

— Érdekes kimutatás a vidéki színházakról. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

Nap-nap után foglalkozik mostanában a magyar sajtó a vidéki színház kérdésével, jelölve annak, hogy a kérdés egyike a legégetőbb, legnehezebb és legkínosabb problémának. Legutóbb a Városok Lapjában irt Hollósy István dr. közigazgatási író nagy szaktudásról tanuskodó cikket, amely nagy fáradsággal összegyűjtött értékes statisztikai adatokat tartalmaz, többek között arról, hogy a színházakat milyen költséggel építették s mennyi a színházak befogadóképessége. A statisztikából kitűnik az, amit eddig csak igen kevesen tudtak, hogy a magyarországi színházak közül az aradiba férnek be a legtöbben. Az érdekes cikknek vonatkozó része a következőképpen szól:

Városaink is felismerik lassanként, hogy a nemzeti lélek tehetségeit kifejleszteni nyereséges törekvés üzleti szempontból is, nemcsak szellemi szükséglet. Az ilyen kulturális oázisokon építettek hajlékot a drámai művészetnek. Lássuk tehát hol, milyen költséggel és milyen befogadó képességgel?

Az alább közölt kimutatásból látható, hogy mibe kerültek a hazai színházak, szinkörök építési költségei és a nézőtereken hány személy foglalhat helyet? Ez utóbbi igen fontos kérdés a jövödelmezőség, valamint a helyárak szempontjából. De épen ez utóbbira nem fordítottak elég gondot a városok.

Érdekes képét mutatja ugyanis ez a statisztika a magyar városok hozzá nem értésének, midőn szinte erőszakkal mellőzték azt a kötelességet, hogy a vállalkozó színházgázgatók számára jövödelmezővé is tegyék az előadásokat a

nagy nézőterekkel, viszont a közönség számára olcsó árakkal hozzáférhetőek legyenek a művészeti élvezetek.

A színházak építési költségeit és a nézőterek befogadó képességeit ugyanis a következő táblázat mutatja:

A törvényhatósági városok:

	K	nézőhely
Aradi színház	1,093.430	1784
Budapesti vigszínház	2.094.403	1670
Szegedi színház	900.000	1496
Budapesti népszínház	1.610.900	1493
Kolozsvári színház	1.200.000	1253
M. kir. Operaház	9.451.557	1175
Pécsi színház	940.000	1171
Budapesti magyar színház	742.982	1112
Budapesti nemzeti színház	2.016.625	1017
Pozsonyi színház	640.000	1111
Debreceni színház	430.380	1055
Temesvári színház	900.000	972
Nagyvárad színház	740.000	950
Kecskeméti színház	640.000	943
Miskolci színház	400.000	920
Székesfehérvári színház	422.000	874
Kassai színház	1.014.400	872
Soproni színház	200.000	857
Ujvidéki színház	180.000	721
Szatmárnémeti-i színház	150.000	716
Szabadkai színház	100.000	704
Budapesti várszínház	258.000	546

Szinkörök:

	K	nézőhely
Fővárosi nyári szinkör	10.700	1887
Városligeti szinkör	68.000	1200
Hódmezővásárhelyi szinkör	61.000	918
Marosvásárhelyi szinkör	25.000	488

Rendezett tanácsú városok:

	K	nézőhely
Szombathelyi színház	40.000	1180
Veszprémi színház	247.000	1148
Eperjesi színház	80.000	811
Dévai színház	280.000	742
Egri színház	110.000	692
Nagyszebeni színház	206.000	690
Nagybecskereki színház	39.285	662
Zentai színház	50.000	570
Lugosi színház	130.000	549
Nyíregyházi színház	110.000	546
Pápai színház	60.000	524
Sátoraljaújhegyi színház	200.000	285
Szilágysomlói színház	12.000	240

Szinkörök:

	K	nézőhely
Gyulai szinkör	20.000	986
Makói szinkör	58.000	1176

nem bocsátunk el, kívánjuk, hogy magadra önts! At akarjuk ölelni a testedet, susogni akarunk körülötted, lényt, szépséget sugározni az arcodra. Csak egy, egyetlen egy kívánságunk teszünk. Fényes terembe, díszes emberek közé megyünk. Hódítani fogsz megint! Mosolyra nyílik a szád. A te komoly, összeszorított szád. Hogy te mosolyogni tudjál, ahhoz mi kellünk! A mi lány érintésünk, a mi izgató mormolásunk. Így beszéltek ők, én értettem őket. És látod, ha már kinyitottam ezt a bűvös ládát, ezt a Pandora szelencéjét, nem csaphattam érzéketlenül vissza. Megsimogattam a selymeket. Kutatni, keresgélni kezdtem közöttük. Kerestem egy szerényt, nagyon egyszerű darabot. A mostani lelkületemhez való. És ennek az egynek, annak a kék selyem ruhának ünnepélyesen megígérttem, hogy ma felöltöm, csillárok fényébe viszem. Mulatunk egyet. Ugy, mint ezelőtt és az tán vége lesz! Megint szépen összehajtogatom, selyempapírba rakosgatom és visszahelyezem a többi elmult holmi közé. Nos, mit szólsz hozzá?

Károly megsimította Amália haját, magához vonta és megcsókolta.

— A legszebb asszony vagy náluk nélkül is, így, ebben a renyhe pongyolában — mondotta és szép, fekete szemében veszedelmes, konok tűz csillant fel. Ujra csókolta az asszonyt. Bolondul, veszedelmesen csókolta. És szép, bűvös szavakat suttogott a fülébe.

Igy szokta mindig. Így áltatta az asszonyt

már éveken át és végül diadalmasan tette föl a kérdést:

— Boldog vagy e?

— Boldog — felelte Amália. Elfelejtette a kívánságait s másnap új tervet kovácsolt.

Most is így telt az idő, míg a cseléd nem zavarta meg. Jelentette, hogy a vacsora tálalva van.

Amália a brossal megtűzött reggeli pongyolában ült asztalhoz. Károly arcán le nem küzdhető diadal sugárzott.

A kék selyemruha azonban ott függött a szekrény ajtaján. Fölülítva, kivasalva, teljes pompájában, ezüstfényű mosolygással ingerkedett.

Az asszony visszapillantott rá biztatólag:

— Igen, igen.

— Tehát vacsora után valami elegáns mulatóba megyünk — mondotta Károlynak.

Az nevetett és megsimogatta az asszonyt.

Ekkor történt valami. Amália csodálkozva, mint ki hosszú álomból ébred nézett a férfire. Aztán lassan, komolyan, de határozottan mondotta:

— Ma mégis fölveszem.

— Fölpróbálok — felelte a férfi gögösen.

— Igen, fölpróbálok. Csak fölpróbálok és az ibolyaszín bársonyköpenyt öltöm rá, csöngösd be a cselédet, ő fog segédkezni. Ő lesz az öltöztetőm. Minden úgy lesz, mint ezelőtt. Ujra minden úgy lesz. Hord a fűzőt. Add ide a cipőket! Szorosabban kösd meg. Nem így! Oh, ügyetlen vagy! — idegesen kiabál, mint ezelőtt szokott a régi, meghitt öltöztetőnőjével csevegni. — Nem látja, hogy az őv ferdén van? Csak gyorsan-gyorsan,

ide azzal a szalaggal. Istenem, oly lassu, mint egy kétpupu tevé. Na, hamar, drágám, tűzze a hajamra ezt a csattot, aranyom. Ide a keztyűmet, a boámat. Mit szól, szép vagyok? Ugye szép? Tetszeni fogok? Most pedig, szervusz kisleány. Isten áldjon! Uram! Isten Önnel. Isten Önnel! Isten Önnel!

Az ajtó felé indulva bucsuzott. És az ajtót is kinyitotta, tovább ment ki az előszobán át.

Károly mosolyogva ült kényelmesen a pamlag sarkában. Tetszett neki a játék. Ezelőtt négy évvel ugyanezen toalettkben rabolta el Amáliát a szinpaettól. Kissé elábrándozott, visszagondolt a színes estékre, az ő nagy hódítására.

Néhány perc telt el. A cseléd is kiment a szobából. Rettenetes csendesség lett.

— Amália! — kiáltott fel Károly. — Amália! Mi az, hol vagy, hol bujkálsz.

Egyetlen hang se válaszolt, ez idegessé tette a férfit. Kiment a folyosóra. De mivel már tíz óra elmúlt, sötét, rideg, hangtalan volt a ház is.

— Megszökött. — Ezt a szót nem mondotta ki a férfi, de a fogalom rettenetesen tágra tért nyitott előtte.

Amália megszökött, visszatért a régi ereje, mely széttépte azt az alattomos álomképet, melyet ő erős akarattal varázsolt elébe.

A régi, foszladozó selyemszövetek hatalmasabbak voltak nálánál. Érezte, hogy Amália, kit e fényes cífraságok közül rabolt el, sohasem volt egész lelkével az ővé. És soha többé nem tér vissza hozzá.

Botrány lesz, vagy tanácskozás?

— Előkészületek a képviselőház megnyitására. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 29.

A képviselőház holnap ülést tart, hogy meghallgassa a delegációk összehívásáról intézkedő királyi kéziratot. Miután az ellenzéki pártok ragaszkodnak ahhoz az elhatározásukhoz, hogy a kormány ellen az eddigi eszközökkel folytatják a harcot, a holnapi ülés előreláthatóan ugyanolyan külsőségek közt fog lefolyni, mint legutóbb.

A szeptember 17-iki és 18-iki ülésen tanusított zajongás, rendzavarás és engedelmesség miatt az ellenzéki képviselők egyharmad részét a mentelmi bizottság tudvalevően kizárásra ítélte, ezek tehát meg sem jelenhetnek a Házban s az eddigi gyakorlat szerint nem is fogják őket beereszteni a parlament épületébe. Hogy a többiek, a ki nem rekesztettek, milyen viselkedésre szánják magukat, bemennek-e és újra kezdik a sipolást, vagy szolidaritást vállalnak-e a kizárottakkal, ez egyelőre bizonytalan. A parlament épületét azonban mindenestre rendőrkordon zárja körül holnap, úgy, mint az legutóbb is történt.

Az ellenzék tanácskozása.

Az ellenzéki pártok vezérei ma délelőtt tíz órakor tanácskozássra gyűltek össze Kossuth Ferenc lakásán. A tanácskozásban részt vett Kossuthon kívül Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf, Batthyány Tivadar gróf, Zichy Aladar gróf, Egry Béla, Déry Zoltán, Holló Lajos, Polónyi Géza és Molnár János. Az értekezlet azoknak az előterjesztéseknek előkészítésével foglalkozott, amelyek délután majd az intéző-bizottság, azután pedig a pártok együttes értekezlete elé kerülnek.

Az intéző bizottság mult heti tanácskozásán Apponyi Albert grófot bízták meg annak a határozati javaslatnak megszövegezésével, mely az ellenzék állásfoglalását körvonalazza a mai politikai helyzettel szemben s a melyet délután a közös értekezlet el fog fogadni. Apponyi ma bemutatta munkáját a vezéri bizottságnak. Ez az elaborátum kiterjeszkedik a miniszterelnök legutóbbi bekezdésére is, de a háborús külsőpolitikai bonyodalommal szemben is megjelöli az ellenzék álláspontját.

A vezérek tanácskozása tíz órától fél tizenkettőig tartott.

Polónyi Géza a tanácskozásról kijövet azt mondta az újságíróknak:

— Nagyon szép munkát végeztünk. Mindenki meg lehet vele elégedve. Délután majd nyilvánosság elé kerül az eredmény...

Az intéző-bizottság délután megállapodik majd a holnap követendő taktikára nézve is. Nevezetesen határoz abban a kérdésben is, hogy a közeledő delegációs ülések s a király budapesti útja alkalmából milyen tüntetésre készüljön az ellenzék.

A szociálisták tervel.

A Ház holnapi ülésével kapcsolatban különben a szocialista párt ugyancsak akcióra készül. Ma este egész sereg népgyűlést tartanak a város különböző helyén s éles hangú plakátokon hívják fel a polgárságot és a munkásokat a kormány ellen való tüntetésre.

Előkészületek a rendfenntartásra?

A képviselőház holnapi ülésén katonai kordon veszi körül a képviselőházat, az ugynevezett karhatalmi zászlóalj, amelyek ma érkeztek Budapestre az ország minden részéből, így Pécsről, Újvidékről, Kaposvárról, Esztergomból, Egerből és Győrből. — A holnap esti szocialista népgyűlésre pedig erős rendőri és csendőri készenlét van készíthetőben.

A pénzügyi bizottság ülése.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 6 órakor Lukács László miniszterelnök, Székely Ferenc, Beöthy és Teleszky miniszterek részvételével ülést tartott, amelyen a költségve-

tés tárgyalták. Előadónak megválasztották Hegedűs Lorántot.

Ezután Teleszky János pénzügyminiszter tartott hosszabb beszédet, amelyen többek között kijelenti, hogy a nyugdíjtörvény, dacára a benne foglalt igen messzemenő javításoknak és annak, hogy olyan liberális intézkedéseket tartalmaz az egész vonalon, hogy e tekintetben a nyugdíjtörvények sorában szinte páratlanul áll, az érdekeltek körében nem részesül abban a fogadtatásban, amintől attól várt. Ellenkezőleg a javaslat igen mélyreható elvi intézkedései tekintetében olyan észrevételek és kívánalmak merültek fel, amelyek a kormányt a javaslatok megszerkesztése alkalmával foglalkoztatták és amelyeknek a javaslatban foglalt megoldásához ragaszkodni kellett. Ezért a kormány ezt a javaslatot nem akarja tárgyalatni addig, míg a parlamentben a normális viszonyok helyre nem állanak és a javaslat intézkedéseinek helyessége kontradiktórikus parlamenti tárgyalások során nem lesz igazolható, nehogy a kormányt a javaslatot kifogásolók részéről az a vád érhesse, hogy a törvényt, amelynek tervezett rendelkezése ellen az érdekeltek részéről mozgalmak indultak meg, a mai parlamenti viszonyok felhasználásával tudták csak a kormány óhajta szerint megoldani.

A bizottság a pénzügyminiszter kijelentését egyhangulag tudomásul vette. Lukács miniszterelnök javaslatára elhatározta a bizottság, hogy a delegációs ülések tartama alatt is tárgyalatni fogja a budget, amelynek részleges tárgyalását a jövő héten fogja megkezdeni.

Titokzatos közös minisztertanács.

Bécsből jelentik: Tizenkét óra hosszáig tartó közös minisztertanács volt tegnap Bécsben, a külügyminiszteri palotában, ahová délután négy órakor gyűltek össze a magyar és osztrák miniszterek és hajnali háromnegyed négy órakor távoztak el a konferenciáról. Este tíz órakor egy órai vacsoraidőt adtak maguknak az excellenciás urak, de a szünet eltelte után lázasan, nagy ambícióval dolgoztak tovább. A szokatlanul izgalmas éjjeli minisztertanácson a három közös miniszter, a két miniszterelnök, a két pénzügyminiszter, a két kereskedelmi miniszter, Forster vasúti miniszter és Montecuccoli tengerészeti főparancsnok vettek részt.

Politikai körökben nagy érdeklődéssel kísérték a minisztereknek lázas munkáját. Mire való ez a nagy sietség? Veszélyben a haza, betört az ellenség, vagy mi akarunk hódító utra indulni? A tanácskozás tárgya semmiesetre se okolja meg ezt a gőzerőt Hivatlosan így festett a konferencia tanácskozási rendje. 1. Az 1913. évi költségvetés megállapítása. 2. A [bosnyák] vasúti kérdés tárgyalása.

Normális körülmények között az ilyesmit nem szokták tizenkét óra hosszáig tartó üléseken tárgyalni. Jól tudják ezt a reichsrati képviselők is, akik az éjszaka folyamán sürően érdeklődtek a minisztertanács iránt, de nem tudhattak meg semmit. Hajnali háromnegyed négy óráig nem nyílt meg a tanácskozási terem ajtaja s már szürkült, mikor gyűrt arccal, álmosan, rosszkedvűen hazamentek a miniszterek. A magyar minisztereknek az éjjeli tanácskozás után nem sok idejük jutott a pihenésre, reggel visszautaztak Budapestre. Egy szóval se nyilatkoztak arról, hogy mi történt az éjjel?

A képviselőház munkarendje.

A nemzeti munkapártban ma este nagyszámmal jelentek meg a képviselők, akik a mai nap folyamán Budapestre érkeztek. Ott voltak Lukács László, Serényi, Teleszky, Beöthy miniszterek, továbbá Tisza István gróf. Élénk derűtséget keltett egy ellenzéki esti lapnak az a híre, hogy a munkapártban ellentétek volnának s hogy egy áramlat el akarja ejteni Lukácsot és Tiszát Istvánt.

Ami a képviselőház munkarendjét illeti, a holnapi ülésen Kammerer Ernő fogja előterjeszteni a huszonegyes, a házszabályrevideáló bizottságra vonatkozó indítványát, amelyet a holnaputáni ülésen fog megokolni. A huszonegyes bizottságot megválasztják és az dolgozni is fog, még ha az ellenzék a részvételt visszautasítaná is.

A kormány a holnaputáni ülésen meglepetéssel fog szolgálni, amelynek tárgya eddig még titok. Azt hiszik azonban, hogy ez a meglepetés a vá-

lasztási reform javaslat beterjesztése lesz, miután ezt Lukács több ízben október végére ígérte.

Az ellenzéki manifesztum.

A szövetséget ellenzéki pártok ma este a Justh párt helyiségében Batthyány Tivadar gróf elnöklete alatt értekezletet tartottak, amelyen Apponyi Albert gróf előterjesztette rövid beszéd kíséretében az intéző-bizottság által megszerkesztett manifesztumot, amelyet az ellenzék a nemzet elé terjeszt. A manifesztumban kijelenti az ellenzék, hogy a jelenlegi súlyos politikai viszonyok közt sem teljesítheti rendes alkotmányos feladatát, mert a parlamenti jogrend uralma megszűnt, a képviselőház hatvan képviselőt törvénytelenül kizárt, ezért csonka, nem működhet törvényesen, törvénytelenül választott meg a delegáció is. Mindaddig, míg a jogrend helyreállítása meg nem történt, míg a parlament az anarchia állapotában van, annak érdemleges munkájában az ellenzék részt nem vehet. Ilyen helyzetben találják a magyar parlamentet azok a külföldi események, amelyek visszahatást gyakorolhatnak a haza fontos érdekeire. Ez cinikus kísérlet a súlyos külpolitikai helyzetnek önző hatalmi érdekből való gyűmölesztésére.

Ebben a helyzetben az ellenzék csak a parlamenten kívül emelheti fel tiltakozó szavát, tiltakozik az önkényuralom alá juttatott képviselőház működése ellen, tiltakozik minden újabb teher ellen, tiltakozik minden hódító politika, minden felesleges beavatkozás, minden pénz- és véráldozat ellen, amely nem a nemzet érdekeinek a megóvására, hanem azoktól idegen ambíciók ki-elégítésére, vagy más népek szabadságának elnyomására vétetik igénybe.

A felelősség azért, mert a nemzet a mostani súlyos helyzettel szemben tájékozatlanul és tehetetlenül áll, azokat terheli, akik a parlamenti jogrend megbontásával ezt a rombolást a nemzet szerveibe s lelkébe belevitték és most is eléje helyezik az önző hatalmi érdek gondozását annak a kötelességnek, hogy a jogrend helyreállításával helyreállítsák a nemzet alkotmányos akció képessége.

A manifesztumot egyhangulag elfogadták s azután elhatározták, hogy holnap reggel negyed 9 órakor a néppárt helyiségébe gyülekeznek s együttesen indulnak a parlamentbe.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Papp László magyarpécskai kir. járásbíróági irnokot a berettyóújfalui kir. járásbíróasághoz helyezte át.

§ Husz fillér ügyvédi munkadíj. Budapestről jelentik: Egy fővárosi ügyvéd a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez, mint váltóbíróasághoz október 18-án sommás váltókeresetet adott be ügyfelének egyik adósa ellen, aki a váltóvás és a visszafizetés 16 korona 2 fillér költségét többszöri fölszólítás után sem fizette meg. Az e hónap 23-án kézbesített sommás végzésben a bíróság 5 korona 20 fillér költséget állapított meg a felperesi ügyvédnek. Ebből a költségből az ügyvéd a meghatalmazásra 1 koronás, a sommás végzésre 2 koronás, a két példányra 40—40 filléres és a négy mellékletre 80 fillér, vagyis összesen 4 korona 60 fillér értékű bélyegget ragasztott föl. Maradt tehát az ügyvédnek munkadíj címén összesen 60 fillér. De ez a 60 fillér sem tiszta kereset, mert ebből a sommás kereset beadásával 40 fillér villamos kiadása merült föl, úgy, hogy ennek leszámításával az ügyvéd munkadíja tisztán 20 fillér volt. Az illető ügyvéd a kereskedelmi és váltótörvényszéknek ezt a költségmegállapítást az ügyvédi kamara tudomására hozta.

§ Meghosszabbították Kovács Gyula fogását. Budapestről jelentik: Kovács Gyula képviselő előzetes letartóztatása november 1-én járt volna le. Ezt megelőzőleg ma Szlavék Ferenc dr. vizsgálóbíró a letartóztatott képviselő fogását újabb harminc nappal meghosszabbította. Az erről szóló vizsgálóbírói végzést ma hirdette ki Szlavék dr. vizsgálóbíró Kovács Gyula és védői előtt, akik ez ellen felfolyamodást jelentenek be. Kovács Gyula ma a vizsgálóbíró engedelmével bűnügyének iratait tanulmányozta a kezelő-szobájában.

Mi történik az aradi kincstári fatelepen.

— A közönség zugolódása. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

Napról-napra panaszos bangu kifakadások jutnak el hozzánk arról, hogy az aradi kincstári fatelepen, amelyet az elviselhetetlen fadrágaság miatt állítottak föl, nem szolgálják ki kellőképpen a közönséget. Sőt: három hét óta egyáltalán nem szolgálják ki az odaforduló publikumot. Eddig legalább hetenkint egyszer lehetett fát kapni, de három hét óta az ott jelentkezőket a telep öre ezzel fogadja:

— Nincs fa.

— Dehogy nincs — mondja erre valaki az ott felhalmozott nagy farakásra mutatva — hát az ott nem fa?

— Azt még nem lehet eladni, — feleli az öre — mert még nem vették át a mérnök urak.

Magunk is meggyőződünk róla, hogy a kincstári fatelepen hetek óta nem lehet tüzelő fát kapni, és az odasereglett közönség kénytelen bosszusan visszaballagni. Pedig a telepet azért létesítették, hogy az arra szoruló közönséget kiragadják a fauzsora karjaiból.

A hideg időjárás — sajnos — most hamarabb szakadt ránk, a megélhetés az idén különben is küzdelmesebb, mint máskor és a létért való harc erősebb, mint a nyugodtabb, a csapásoktól mentes esztendőben, tehát épen most volna kötelességük a humánus és szociális intézmények vezetőinek kétszeres gondot fordítani arra, hogy a segítség gyorsan elérhető legyen. És épen ilyen esztendőben gördítenek száz akadályt a tél hidege ellen óvó olcsóbb tüzelőanyag megszerzése elé.

Ez ügyben ma kérdést intéztünk Kálnoky-Bedő Lajos főmérnökhöz, az aradi erdőkezelőség vezetőjéhez. Ugyanis a kincstári fatelep az aradi erdőkezelőség ellenőrzése mellett működött tavaly is, s az idén szintén ennek a hivatalnak a hatáskörébe tartozik. A főmérnök ur a következő kijelentéseket tette:

— Az aradi közönségnek nincs oka panaszkodni, mert a kincstári fatelepen a legnagyobb előzetekénységgel kiszolgálják mindenkit. Az tény, hogy eddig kissé nehézkesen haladt a faszállítás, mert Lippa felé, ahonnan a fát kapjuk, rosszak voltak az utak, meg a vagonhiány is akadályozta az anyag idehozatalát. Az is igaz, hogy a telepen még egyszer át kell venni a fát, de ez minden késedelem nélkül szokott megtörténni. A fa öle nálunk 5 koronával olcsóbb és olyan jól mérjük, hogy a kocsisok nem is akarják elhinni, hogy az csak egy öl. Tavaly hetenkint háromszor adtunk ki fát, az idén még csak egyszer adhattunk hetenkint. De később megváltozik ez a rend, mert az idén legalább negyvenezer öl fát fogunk eladni, jövőre pedig hatvanezret. A közönség az idén olyan nagy mértékben érdeklődött telepünk iránt, hogy már kora délelőtt elkapkodta a fát.

A főmérnök ur volt szíves ilyen kedvező információkkal szolgálni, tehát mi se zárkozhattunk el az információk elől és készséggel közöljük vele a következőket:

Három hét óta nem lehet fát kapni a fatelepen, mert a fa átvétele késedelmesen történik. Ez pedig nem tűr halasztást, mert a hideg a bürokratikus kényelemtől nem ijed meg és arra készteti a közönséget, hogy ott vegyen fát, ahol kap. Ha a kincstári fatelepet olyan szellemben vezetnék, ahogyan azt a közönség érleke megkívánja, akkor nem kellene onnét naponta bosszus arccal visszatérni a didergő szegény embereknek. A vezetőségnek tessék minden alkalommal a lapokban közléteendő értesítésben tájékoztatni a

közönséget, hogy mely napokon adnak el fát. És annak adják, aki ott a telepen leghamarább jelenkezik érte. Az Aradi Közlöny készséggel, díjtalanul közölné ezeket az értesítéseket. Csak tessék beküldeni minél gyakrabban. És minél előbb.

Uj siremlékek.

— Séta két aradi temetőben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

A halottak csendes birodalmában most készülnek a megemlékezés ünnepére és halottak napjára a kegyelet virágos pompájába öltöztetik a sírhantokat. A tavalyi sorokhoz újak csatlakoztak, nem is új sorok, hanem új sírmezők és táblák. A fehér és fekete síroszlopok sora is megsűrűsödött. Az égre mutató kőujhoz hasonló sírmelekek között itt is, ott is újat talál a figyelmesen kereső szem.

Az aradi felső temetőben lombos fák, hervadozó bokrok és zöld fenyők közül villognak elő csiszolt lapjukkal a keresztek, gulák és obeliszek, amelyek közé épen most állítottak be két újat: két nemrég elhunyt aradi polgár sírmeleket. A temető kápolnája mögött nyíló főt jobb oldalán vasrácsos sírkertben emelkedik a nyáron elhunyt Farkas Sándor régi aradi ügyvéd és földbirtokos, negyvennyolcas honvédtiszt sírmeleke, amelynek felállítását épen ma fejezték be. A sírmelek fekete, homályosra maratott gránitból készült, formája csonka széles obelisz, amely felül két félkör alakú diszitméppel végződik. A lapos obelisz két oldalait két, a talapzathoz kiemelkedő pillér támogatja. A feliraton kívül tompa fekete vésésű virágguirland és kereszt disziti a sírmeleket.

Az egyik oldaltáblában szintén most állították fel Matzky József államvasuti előjáró fekete gránit sírmeleket, amely sokkal egyszerűbb nyulánk obelisz. Általában egyszerűség dominál a felső temető sírmelekei között. Az utóbbi néhány esztendőben még a következő művészibb kivitelű sírmelekek készültek el:

A Strifler család sírmeleke egyik baloldali táblában. Sárgászínű szemcsés homokkőből készült széles téglány formáját modern stílusra törekedő kosszarvkiugrások fejezik be. Középső bemélyedő fülkésében Strifler József fehér karrarai márványba véssett relief arcúja simul meg szeliden. Velamivel előtte van Remetey F. Károly aradi ügyvéd sírmeleke; fekete gránitomb felső harmadába illesztett márvány arckép relíeffel. A sírmeleket egy bánatos női alak fehér márvány szobra egészíti ki, amely arccal a fekete gránitomb felé fordulva a talapzat jobboldalán áll. Beles János közjegyző elhunyt leányának Rozvány Pál ügyvéd feleségének hamvai fölé fehér márvány sírmelek emelkedik. A keskenyedő téglás obeliszket virág guirland-relief disziti és keresztalakú kiképzés fejezi be. A főúthoz vezető széles keresztúton áll Simay István impozáns benyomást keltő fehér márvány sírmeleke. Az arányosan fölépített emlékmű széles lépcsőtalapzaton emelkedik és kétoldalt ugyancsak a talapzathoz felnyúló stilizált virágurnákkal befejezett oszlopokkal forr össze. Az emlékművet görögös fedélszerkezet fejezi be. Aranyvéséttű fekete gránittábla foglalja el az emlékmű közepét. Az újabb sírmelekekhez tartozik még Verbovács Ádám súlyos fekete gránit sírmeleke, Csáky Pál fiatal rajztanár-jelölt palmaágfaragással diszitett fehér márványkeresztje és Lunyacsák Katalin karrarai márványból faragott angyalszobros sírmeleke.

Az izraelita hitközség temetőjében, ahol természetesen nem készülődnek halottak napjai gyászünnepe, nem sűrűnek sírgyomlálók, diszítő asszonyok, ünnepi fenséget terem az a gaz-

dag művészi pompa, amely a márványos, sűrűn egymás mellé sorakozó sírmelekekről a temető látogatóira tekint. Művészi tervezők munkája teremtetten azokat az igazán izléses, monumentális sírmelekeket, régieket és újakat egyaránt, amelyek az itt pihenő halottak hamvai fölé emelkednek kegyeletes megemlékezés jeléül.

Rosenberg Sándor dr. főrabbi most felavatott mauzoleuma mellett emelkedik a temető legújabb emlékműve, Reiniger A. Samu sirján. A sírmeleket Lajta Béla fővárosi hírneves építész tervezte és az építész széles, sokat felölölő vonalvezetése dominál a fekete gránitból és rózsaszínbe játszó fehér márványból fölépített munkán. A sírhelyre széles fekete gránitlap borul, amelynek felső lapját tompa maratással diszitették. A gránitlapra merőlegesen emelkedik a széles és lapos fehér márvány háttér, amelyhez két félkörösen befejezett lapos téglalomban simul fekete gránitból, bemélyedő és virágok elhelyezésére szánt négyszögletes fülkékkel.

A monumentális emlékmű szomszédságában áll Révész Adolf Acsev. főfelügyelő sírmeleke, amely néhány hónap előtt készült el. A Révész-sírmelek homokkő alapra épült fehér márványkeret, amely négyszögletes virágárvat foglal be és négy szegletén kehelyszerűen kiképzett oszlopocskákkal van ékesítve. A márványkeretből emelkedik ki a fekete gránitlap, amelyet ferdén felnyúló oldalpillérek támogatnak.

A harmadik művészi sírmelek ugyanebben a csoportban May János és leánya dr. Lauffer Józsefné, May Katinka hamvait takarja. Teljesen fekete gránitból készült. A gránit kissé tompa csiszolása melankolikus fátollal borul az emlékműre, amelynek alsó részét alacsony félkör alakú padló képezte ki a tervező. A hátsó részét három mezőre tagolt széles gránitomb tetőzi be egyszerűen véssett felirattal.

A három főrabbi mauzoleumától balra Weisz Sándor fekete gránit sírmeleke magasodik. A hatalmas gránitomb tetőzetkiképzését ugyancsak gránitból faragott lobogó lángokkal telt urna fejezi be. — A kriptákhoz vezető főúton van Spitzer Jakabnak, a nagyszívű emberbarátnak szűke márványból faragott impozáns sírmeleke. A sírmeleket láncsal összekötött hat hengeralakú márványoszlop fogja körül. Ezen belül lejtős márványsík emelkedik föl egy talapzatra, amely kisebb szarkofágot hordoz. A szarkofág fedelét négy vörösbarna márványoszlop emeli.

A Neuman család elkerített sírkertjében a régebbi sírmelekek mellett befejezve áll Neuman Samu sírmeleke, amelyet szintén ebben az esztendőben emeltek. A hatalmas csiszolt, fekete gránitombot két oldalról hullámos lejtővel felvonuló keskeny oldalsíkok fogják körül és diszes, harmonikus felső kiképzés disziti. A fő sík felső harmadában hermesbot, gyári eszközök, kereskedelmi jelvények relíeffeldolgozásban szimbolizálják az elhunyt nagy ipari és kereskedelmi munkásságát.

Az utóbbi esztendőben állították fel az öt éve elhunyt Deutsch Bernát sírmeleket is, amely fehér márványból készült. Stílusa a Neuman sírmelekéhez hasonló. Oldalsíkjait fekete, zománcos vaspántok és befejező urnák disziti, a középső törzset pedig ugyanígy megkonstruált virágkosár fejezi be.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszáma

Szerkesztőség (éjjel-nappal) — 357

Szerkesztőség (csak éjjel használható)

melékállomás — — — — — 151

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — — — — — 151

Nyomda — — — — — 151

A keleti török hadsereg hátrálása.

(A török vereségek hatása. — Agyonlőtt főparancsnok. — A szövetségesek sikerei.)

— Saját tudósítónk jelentései. —

Budapest, október 29

A török sereg ez ideig nem mutathat sikerre az óriási terjedelmű és vérrel áztatott harctéren. Sehol sem tudott ellentálni a Balkán seregek általános támadásának. Minden vonalon szakadatlan visszavonulás látható, ami Törökországot arra kényszerítette, hogy kiterjedt területeket és országrészeket engedjen át ellenségeinek. Az eddigiekből kitétni, hogy a szövetséges Balkán hadsereg támadása viszonylagosan igen gyors volt. A szandzsák, a Koszovo vilajet, a Skutari vilajet egy része az északnyugati harctéren, Délmacedóniának egy része és Epirusz a görög határvonalon és a Drinápoly Kirk kilissze közti terület, amelyen még csak Drinápoly tartja magát, a Balkán szövetség kezei közt vannak. Ma éjjel érkezett táviratok ugyan azt mondják, hogy a berlini török követségen megcáfolták, mintha a bolgárok Eski-Babát, Bunárhisszart elfoglalták volna és Lüleburgasz előtt állanak. Bolgár részről azonban megerősítik a legújabb diadalok híreit és valószínű, hogy a bolgár sereg már csak száztíz kilométernyire Konstantinápolytól, a török főváros legutolsó ellentállási övében a Csatalcsa vonalban állanak.

Mind világosabb lesz, hogy a török főerő, amely a legmegbízhatóbb becslések szerint nem lehet több, mint százötvenezer ember, elhagyta a Drinápoly körüli területet és már vissza is vonult az Ergene folyó mögé, sőt valószínű, hogy már Csorluban van. Ez a helység a török főhadiszállás székhelye, ahol Nazim basa hadügyminiszter átvette a főparancsnokságot. Ez azt jelenti, hogy Abdullah basától elvették a fővezérletet, mert a konstantinápolyi mervádó körök nincsenek megelégedve a taktikájával. A török táborban bűnbakokat keresnek, akiket egyenként áldozatul állítanak oda egy lukófémben lévő nemzet, egy korrupt rendszer tragikus vétkeiért. Az új fővezér, minthogy a bolgárok Konstantinápolyt fenyegetik, a török sereg zömét keletre tolatja el és ezzel a bolgár előretörés útját akarja állani. E szerint tehát valószínű, hogy a török keleti hadsereg Konstantinápoly kapuja előtt a Csatalcsa erődnél akar megütközni. Tekintettel azonban, hogy a bolgárok Viza felé igen energikusan törnek előre, valószínű, hogy a törökök ezt a tervüket nem tudják majd megvalósítani. Ez az állandó visszavonulás demoralizálja a seregek szellemét és a Kirk kilisszét védők futása aligha önt valami nagy bátorságot hátrább álló bajtársaikba. A török seregnek ez a keleti irányban történt eltolódása azt jelenti, hogy Thrákiát feladták és Drinápolyt átengedték a sorsának. Ez a város azért fog gyorsan kapitulálni, mert Eski Baba és Lüleburgasz elfoglalása által el van vágva minden közeledés keleti Törökországba. Huszonötezer ember védi és valószínűleg nem tudja tartani a rosszul felszerelt várat. Kirk kilissze példájából tudjuk, hogy a bolgár lendület ellenállhatatlan és ha az ember Plevnára és Port-Arthurra gondol, bizony másképp értékeli az erődtítmények ellentálló erejét, mint ahogy a kirk kilisszei tapasztalat tanítja. Nem is azért esik el Drinápoly, mert technikailag nem modernül van megerősítve, hanem mert a védősereg — mint Kirk kilisszénél láttuk — csődöt mondott, tanulatlan volt, rosszul vezették és pánik fogta el.

A ma érkezett hírek megerősítik azt, hogy Zekki pasa Vardar serege teljesen felbomlott és a kumanovói csata után a szerbek erőteljes üldözése azt megsemmisítette. A visszaözlő hadse-

reget a szerb lovasság utólrta és a törökök letették a fegyvert. Százhuszonöt ágyú esett az üldözők kezébe, akik így már most kétszázhuszonöt török ágyút zsákmányoltak és ezáltal Zekki pasa hadosztályai, illetve annak romjai, csekély maradvékai hosszú időre ki vannak kapcsolva a további hadioperációból.

A görögök Arta és Kozjáni felől törnek a Vardar seregre és ez is azt bizonyítja, hogy ezeken a déli részekén a török honvédelem igen hiányos volt. A görög seregek céltudatos előretörése különösen nagy súllyal befolyásolja az európai Törökország általános helyzetét. A Dardanel-lák blokádja elvágta a török tengeri forgalmat Szalonikivel és lehetetlenné teszi, hogy a tenger felől erősítse meg a seregeit.

Montenegrói seregek állítólag már Skutarit kapitulációra hívták fel. Martinovics tábornok már délről veszi körül Skutarit és úgy látszik, hogy Esszád pasa serege, vagy, mert nem volt hozzá elég ereje, vagy mert kicsi volt, nem tudta megakadályozni ezt a körülzárást és nincs is elég helye ahhoz, hogy a mindjobban szűkülő gyűrűt szétörje. A kapitulációra való felhívás a montenegróiak részéről tehát jogosult és azt rövid időn belül ki is fogják erőszakolni.

A szandzsákban a szerb csapat Sjenicát elérte és ezáltal megtalálta a csatlakozást Vukotics tábornok északi montenegrói seregéhez. Minthogy Novibazár városában is szerbek vannak már, a lim városok pedig a montenegróiak kezében vannak, ezáltal Novibazár is meghódítottnak tekinthető.

Konstantinápolyban a hangulat nagyon nyomott. A tisztikarban szakadás van, amely a török birodalomnak ebben a nehéz krízisében sem szűkölt. Az eddigi vereségek után a hadsereg és a hajóraj mai állapotát tekintve Törökországnak csak igen gyenge reményei vannak arra, hogy meneküljön. A helyzete valósággal reménytelen.

A kirk-kilisszei vereség.

— Aziz herceget kivégezték. —

Konstantinápoly, október 29. A kirk kilisszei eseményeket most következőképpen magyarázzák: A török vezérek egy része boszankodott a csapatok lassu előnyomulása miatt és végül engedelmet kaptak arra, hogy előrenyomulhassanak. Október 21 én éjjel erős gyalogos és lovas hadoszlop Mahmud és Aisz hadvezérek parancsnoksága alatt elindult, hogy a bolgárokat meglepje. Az éjjel nagyon viharos volt és a törökök korán reggel összetalálkoztak a bolgárokkal, de nem előcsapattukkal, mint ők hitték, hanem nagyon erős hadsereggel, amelyet a törökök nem tudtak visszaverni. Ehhez járult még az is, hogy az éjjeli sötétségben az egyik török hadosztály tűzbe vett egy másikat és igen nagy veszteséget okozott neki. A bolgárok a törököket visszaverték és a menekülő török lovasság óriási rémületet okozott és magánragadta a gyalogosokat is.

Szófia, október 29. Egy török őrnagy, aki Kirk kilisszében megsebesült és itt fekszik kórházban, ezt mondta el:

— A bolgár tüzéség szörnyű dolgokat művel ellenünk. A bolgárok egyenesen a mi ágyunk nyílásába lőttek. Amikor bennünket öreg tiszteket Konstantinápolyban megkérdeztek, vajon van-e kilátás arra, hogy győzzünk, azt feleltük, hogy még nem vagyunk elkészülve. [Mivel] azonban az új törökök mindent jobban tudnak, mint mi öreg, nem hallgattak ránk. Én őrnagy létemre zászlóalj helyett egy ezredet vezényeltem, mert az ezrednek nem volt parancsnoka.

London, október 29. Aziz bég, egyiptomi herceget, Kirk kilissze parancsnokát kivégezték. A bégét azért ítélték halálra, mert a haditörvényszék őt tette fele-

lőssé azért a pánikért, mely Kirk kilisszénél a törökök vereségét előidézte.

Konstantinápoly október 29. Nazim basa hadügyminiszter, főparancsnok ma a következő tviratot küldte:

A kelet ruméliai bolgár hadsereg az e hónap 22-én Kirk kilisszétől északra lefolyt harcban teljesen győngült és eddig még nem sikerült a rendet helyreállítania és folytatnia az előnyomulást. A császári keleti hadsereg, mely e nap óta éjjelnappal működésben van, igyekszik erejét szaporítani és növelni. Ennek következtében a legkövetkező időn belül valószínűleg nagy csata lesz.

Este nyolc órakor kiadott félhivatalos közlemény ezt jelenti: A hadügyminisztériumhoz érkezett táviratok szerint a hadsereg megkezdte előnyomulását.

Konstantinápoly, október 29. Megerősítést nyer, hogy Abdul Halim herceg, Abdul Hamid exszultán fia, a kirk-kilisszei csatában lábán megsebesült. A minisztertanácsban, amely e pillanatban meg tart, Limpus tengernagy, angol tengerészeti reformer is részt vesz. Híre jár, hogy Jusuf Izzedin herceg trónörökös, aki tábornoki rangban van, a harctérre megy.

Berlin: Az itteni török nagykövetségre jelentés érkezett, amely leghatározottabban meghazudtolja azokat a belgrádi híreket, amelyek Lüleburgasz, Baba Eski és Dimolika bevételéről szólnak. Tegnap este a kormány a főhadiszállásról hivatalos értesítést kapott, amely azt mondja, hogy ezek a helységek még török kézen vannak és az egész vonalon megkezdődött a törökök felvonulása.

Drinápoly ostromzár alatt.

— A török főhadsereg új harcra készül. —

Szófia, október 29. Miután a bolgár hadsereg értesült arról, hogy Drinápoly hiányosan van élelmiszerekkel ellátva, másrészt, hogy elkerülje az általános rohammal járó súlyos veszteségeket, Drinápoly rohammal való bevételének tervét egyelőre elejtették és a vár tervszerű ostromlását, illetve kiéheztetését határozta el a bolgár hadvezetőség.

Szófia: Szarafov, a volt konstantinápolyi bolgár követ külföldi újságíró előtt úgy nyilatkozott, hogy a hadjárat eddigi eredményei minden várakozást fölülmúltak. A hadsereg fővezérletének eddigé az volt a terve, hogy az első és második sereggel fogja ostromolni Drinápolyt, de most letett erről a szándékáról és a haderőnek csak egy részét hagyja Drinápolytól, a többi előrenyomul.

Szófia, október 29. A bolgárok Drámat és Lüleburgaszt megszállták. A törökök és a bolgárok a Marica, a Tunica és az Arda kiöntése miatt csak nehezen tudnak előrejutni.

Sztara-Zagora, október 29. Ezelőtt két nappal a törökök a tamrasi kerületben Filippol irányában ellentámadást intéztek. A harcra részletes hírek még nem jöttek, de úgy látszik, hogy rendkívül véres volt. A bolgárok, akik Filippolból erősítéseket kaptak, győztesek maradtak.

Róma: Kalkutól táviratozzák, hogy Hilmi pasa táviratot küldött az ottani Vörös-borostegyesülethez és segítséget kért. A táviratban azt tudatja Hilmi pasa, hogy Kirk kilisszénél a török sereg mindössze ezer embert veszített, de hamarosan 600 ezer emberével fog szembeállni az ellenséggel, hogy azokat leverje.

Konstantinápoly, október 29. Csorlúból jelentik, hogy a török csapatok bátorsága és harcias kedve minden kétségen felül áll. A tisztek biznak abban, hogy nem sokára döntő győzelmet aratnak. A Konstantinápolyba hozott bolgár sebesültek között több orosz tiszt van.

Konstantinápolyból jelentik: Törökország ka-

tonai helyzetét Konstantinápolyban kedvezőnek tartják. Holnapra döntő ütközetet várnak. A közmunkügyi miniszter hazatért a főhadiszállásról és a minisztertanácsban jelentést tett. Itt az a hír terjedt el, hogy Pristinánál a szerbeket visszaverték és Szerfidzsét visszavették a görögöktől (?). (Lokalanzeiger)

Szófia: Sandan-ki bandavezér és kedvese Anica, akik eddig bolgár részen küzdöttek, átparoltak a törökökhöz. Sard nski Szalonikába érkezett és ezer főnyi sereg élére áll.

Szófiából jelentik, hogy ma odáérkezett a francia vörös-kereszt missziója. A Belgrádba érkezett német kolónia száz ágyból álló tábori kórházat szerelt fel.

Konstantinápoly: Befejezett dolog, hogy Muktar pasa kormánya lemond és Kiamil pasa kabinet fog alakítani.

Ujabb szerb foglalások.

— Orosz tábornok a szerb seregben. —

Belgrád, október 29. A belgrádi lapok ma is a rendkívül véres kumanovói ütközetről írnak. Ott a törökök védelmükre saját elesett vitézeik testéből csináltak sáncot s e mögött harcoltak. A szerb rohamnak végre is engedniük kellett. Kumanovón annyi a halott, hogy nem is tudják eltemetni. Ma Belgrádból hat kocsi petroléumot küldenek az elégetésre, mert a halottak már fölcsúszásnak indulnak.

Belgrád, október 29. A szerbek tegnap Ovce-Polyet és Veleszt elfoglalták. A hadműveletben főképen Arzen herceg tüntette ki magát lovas csapatával. Ovce-Polye elfoglalása után a törököket Veleszen túl kergette és utközben nagy mennyiségű municiót és ágyut elvett a törököktől.

Belgrád: Nisben és Piróban az állami fogházakat kórházaknak rendezték be. A foglyokat külön vonaton Belgrádba szállították.

Belgrád: Hivatalosan jelentik, hogy a szerbek bevették Küprilüt.

Belgrád: A mai jelentések után mára várják itt, hogy a szerb hadsereg elfogja foglalni Prizrendét. Nagyobb ütközet nem lesz, mert a törökök kiűrtették a várost. Mitrovicában is alig van török helyőrség és Szalonikiból a török csapatok Szeresz felé vonulnak. A szerbek Üszkühben 7000 törököt foglyul ejtettek, Szeresznel és Küprilünel nagyobb csata várható; azt híresztelik, hogy az ütközet már meg is kezdődött.

Belgrád, október 29. *Rennenkampf* orosz tábornok, aki az orosz-török háborúban nagy szerepet játszott, tegnap Belgrádba érkezett, önkéntesként jelentkezett s nyomban elutazott a harcra. Katonai és magasabb papi körök azt tervezik, hogy Péter királyt, Üszkühbe való bevonulása után, minden szerbek császárává kiáltják ki.

Montenegró hadi-sikerei.

— Skutari ostroma. —

Róma, október 29. Nikita király tegnap meglátogatta a kórházat, a melyben nagyon sok sebesült fekszik. Az egyik teremben meglátott egy asszonyt, aki égő viaszgyertyával ült fiának holtteste mellett. A király megvigasztalta az asszonyt, a ki elmondta neki, hogy ezen a fián kívül a Tarabosz hegynél férjét és még két fiát elvesztette. Férje vitte a zászlót, és a mikor elesett, átadta fiának, s a mikor ez is sebesülve rogyott össze, átadta a zászlót öccsének. A király megvigasztalta az asszonyt és megígérte neki, hogy a trónörökös úgy fog róla gondoskodni, mint a saját anyjáról.

Rieka, október 29. Skutari körül tovább folyik a harc. A város elestét minden órában várják. Plevlét a montenegróiak tegnap éjjel bevették. *Vukotics* tábornok csapataival már Ipekbe érkezett.

Cettinje: Nikita király tegnap fogadta az angol követet és vele hosszasan tanácskozott. Az audiencián a montenegrói külügyminiszter is jelen volt.

Cettinje, október 29. Négy orosz aeroplán vasuton uttan van Cettinjébe. A montenegróiak hadifoglói között két német alattvaló is van, akik a törökök oldalán harcoltak.

Görögök utja Szaloniki felé.

— György király ellenséges földén. —

Atén, október 29. Az aténi távirati iroda jelenti: *György* királyt Kocsánában való bevonulásakor a lakosság lelkesen fogadta. A város fel volt lobogóva. A kocsánai metropolita köszönő és üdvözlő táviratot intézett Venizelosz miniszterelnökhöz.

Atén: Az aténi távirati iroda jelenti: A görög csapatok megszállták *Tripotamoszt*, amely Karakteria kulcsának tekinthető. Karakteria megszállása csak órák kérdése.

Atén: *Danglis* tábornok Kozániból a következőket táviratozza: A Tripotamoszi kisebb csaták után az ellenség öt municiók kocsit hátrahagyva, visszavonult. A görög hadsereg tovább vonul előre.

Atén, október 29. Venizelosz a királytól elutazása előtt azt kérdezte, hogy meddig fog távol maradni.

— Talán tizennégy napig, — felelte a király.

Erre Venizelosz ezt kérdezte:

— Felséged talán hajón szándékozik Szalonikiból visszajönni?

— Ön mindig nagy optimista — felelte mosolyogva a király.

A Balkán szövetség tervei.

— A fegyverletétel ára. —

Páris: A Petit Parisien belgrádi tudósítója hiteles forrásból szerezte azt az értesülést, hogy a Balkán államok kormányai a nagyhatalmakkal bizalmasan közlik, hogy egy esetben készek volnának a fegyvert letenni, nevezetesen, ha a török kormány elfogadja a Balkán államok macedóniai reformprogramját és ha határigazítás címén *Törökország átengedi a hadviselő feleknek az elhódított területek egy részét*. Állítólag az orosz külügyminisztérium is helyesli ezt a tervet s ezért történt, hogy *Hartvig* belgrádi orosz követ nemrégiben Bécsbe utazott.

Szófia: Hogy milyen nagy az összetartás a négy szövetséges Balkán állam között, bizonyítja az a körülmény, hogy az utolsó minisztertanács határozatát Paras és Pajkovics görög-bolgár követek azonnal jelentették táviratilag Belgrádba, Cettinjébe és Aténbe.

Belgrád, október 29. *Pasics* szerb miniszterelnök ma egy magyar hírlapírónak a balkáni államok győzelmei folytán előállott helyzetről a következőket mondta:

— Remélem, hogy sikerül majd olyan alapot találnunk, amelyen majd *Ausztria-Magyarország is megegyezhetik Szerbiával a Balkán kérdésekben*. A monarchia azt állítja, hogy kereskedelme és ipara érdekében nyitva kell tartania a Szaloniki felé vezető utat. A monarchiának azonban teljesen közömbös lehet, hogy kinek a kezében van a szandzsák, ha az illető állam biztosítja az osztrák és magyar áruk szabad útját a tengerhez. Az pedig bizonyos, hogy mi sokkal jobban tudjuk istápolni a monarchia kereskedelmi érdekeit, mint a szandzsák mostani urai. Nekünk akkor sokkal több okunk lenne arra, hogy a hatalmas magyar osztrák szomszédal fentartsuk a jó viszonyt, s így annak befolyása a Balkánra csak annál inkább biztosítva lenne. *Mért ne nyugodhának ebbe bele a monarchia?* Remélem, hogy sikerül majd ezeket a kérdéseket

békésen megoldanunk. Mi nem akarunk mást, csak békét és békés fejlődést. A hivatalos monarchia egyébként még nem is foglalt ebben az ügyben állást.

Stojanovics Koszta földművelésügyi miniszter az újságíróknak a következőket mondta:

— Ennek a háborúnak az oka elsősorban gazdasági, minthogy Szerbiának feltétlen szüksége van egy nyílt kikötőre, melyen keresztül importálhasson és exportálhasson. Másodsorban nemzetiek, mert a Törökországban élő szlávok állapota türhetetlen rabság, a hatalmak pedig mitsem akartak tenni ezek érdekében, dacára annak, hogy Szerbia és Bulgária több ízben fordult hozzájuk segítségért. A mostani háború a civilizált Európa háborúja az ázsiai barbarizmus ellen. Ami Szalonikit és Konstantinápolyt illeti, azok sorsáról akkor fogunk határozni, ha a kezünkben lesznek.

Szófia, október 29. Tegnap reggel hét órakor megérkezett a magyar vörös kereszt egyesületnek hat orvosból, nyolc ápolónőből és huszonegy egészségügyi katonából alakult csapata. A csapatot a pályaudvaron a szófiai magyar telep várta. A csapat ma éjjel Küstendilbe megy. Egy volt miniszter ezt mondta:

— Mi bolgárok megmutatjuk, hogy teljes értékű nép vagyunk. Ausztriának és Magyarországnak nagy érdekei vannak Bulgáriában és mi hálásak vagyunk azért, hogy Ausztria és Magyarország politikája új ösvényre tért. Mi őszintén akarjuk a legszivesebb és legőszintébb barátságot ezzel a monarchiával.

Belgrád: Szamo Uprava lap az európai sajtó azon része ellen fordul, amely mindig a status-quoért szállott sikra és kijelenti, hogy a keresztény balkáni államok, kik annyi vért áldoztak önállóságukért, tudni fogják esetleg egész Európával szemben a vérrel szerzett elhódított vidékeket megvédelmezni.

Az ideges Románia.

— Orosz hadihajók Galacban. —

Bukarest, október 29. A fővárosi lakosság annyira ideges, hogy minden kőszá hirnek hitelt ad. A helyzet különösen azért nagyon nehéz, mert Románia a békeakció időpontját elmulasztotta. Ha Románia idejében mozgósított volna, akkor megakadályozta volna azt, hogy Bulgária a háborút megüzenje. Romániának legfőbb érdeke, hogy mint dunai állam és fekete tengeri állam olyan legyen a helyzete, hogy szomszédjai ne fenyegethessék, különösen olyan szomszéd, a ki Románia iránt nem volt mindig a legjobb indulattal.

Bukarest: Az új minisztérium ma nyilatkozatot tett közzé, melyben elmondja, hogy a román kormány reméli, hogy most megfog felelni a helyzet követelményeinek, mert a román pénzügyek állása igen fényes és a vitéz hadsereg állandóan készen áll minden eshetőségre, ami garanciája annak, hogy Románia, amelynek viszonya az összes hatalmakhoz a legjobb, a komplikációk között is megállja helyét.

Bukarest: A román távirati iroda megeafolja azt a hírt, mintha a kormány gabona kiviteli tilalmat akarna kiadni, vagy illet már kiadott volna.

Galac, október 29. A románok idegesen tárgyalják az orosz hadihajóknak a galaci kikötőben való gyakori látogatását és hosszúságos veszteglését, mert míg a többi államok csatahajói legfeljebb csak egy hétig tartózkodnak itt, addig az orosz hadihajók négy öt hétig is. Ez az ideges nyugtalanság már kifejezésre is jutott az egyik számottevő román lapban, a *Dimineata* ban, melynek helyi tudósítója egyenesen megvádolja a legutóbb hetekig itt kikötött *Preznape* és *Teretz* nevű orosz hadihajókat azzal, hogy a galaci kikötő és város lakosságát elhódított területeknek itt és élénk üsz-

szekítettetésben álltak dróttalan táviró segítségével az orosz kikötőkkel, a melyeknek jelentést tettek észleleteikről.

Londonból jelentik: Itteni diplomáciai körökben a harcéri események fejlődése aggodalmat kelt. A külügyi hivatalban egész napon át tanácskozások vannak Grey külügyminiszter, továbbá a francia, olasz, orosz és török nagykövetelek között. A tengerészeti és hadügyminiszterek órák hosszat tanácskoznak a külügyminiszterrel, aki ma délután öt órakor kihallgatáson jelent meg a királynál.

Londonból jelentik: A lapok azt írják, hogy Törökország sorsa meg van pecsételve. A Daily Telegraph kijelenti, hogy az egyesült Balkán államok Ausztria-Magyarország ellen fordulnak, ha ez megakadályozza Szerbiát abban, hogy sikereinek gyümölcsét leszakítsa. Ugyanez a veszély fenyegeti románit, aki megakarja akadályozni Bulgária terjeszkedését. Oroszország segíteni fogja a szláv kishatalmakat és ebben támogatni fogják őt Franciaország és Anglia. Németországnak egyetlen érdeke, hogy megtartsa a barátságot Ausztria-Magyarországgal. Ez aztán oly nagy jelentőségű Németország részére, hogy katonai erejének egész súlyát a mérlegbe kell dobni. Sohasem volt olyan általános az európai háború veszedelme, mint ebben a pillanatban.

Páris. Poincaré miniszterelnök közvetítő javaslata arra irányul, hogy mielőtt nagyobb csata történik konstantinápolyi vonalon, a nagyhatalmak felajánlják Törökországnak és a Balkán államoknak jószolgálatukat, bármilyen lesz is az ütközet kimenetele. A nagyhatalmak azt fogják ajánlani, hogy a hadviselő felek kössenek fegyverszünetet és az ellenségeskedés beszüntetése alatt a hatalmak közvetítésével alkudjanak meg a békéről. A nagyhatalmak mind helyeslik a francia külügyminiszter tervét.

Bukarest: Hivatalosan a román mozgósítást dementálják, azonban a lapok legnagyobb része fenntartja a hírt és többen, a kormányhoz közel álló lapok is követelik, hogy a kormány minél előbb értesítse a nyilvánosságot a helyzetről és felszólítja a kormányt, hogy a statusquo megváltoztatásához semmiképpen ne járuljon hozzá s ezért már most gondoskodjék, hogy az egyensúly továbbra is változatlanul fennmaradjon a Balkánon.

A nagyhatalmak békeközvetítése.

— Fegyverszünet — döntőütközet után. —

Párisból táviratozzák: A Balkán szövetség sikerei itt igen mélyreható meglepetést keltenek. A Petit Parisienne azt hiszi, hogy az utolsó győzelmek meggyőzték a diplomácia eredeti terveit. A külügyi hivatalok tárgyalnak, hogy megtalálják a megegyezésnek helyes formáját. Poincaré miniszterelnök tegnap tárgyalt az orosz és angol nagykövetelekkel. Az Echo de Paris azt írja, hogy Franciaországnak és Oroszországnak nem szabad időt vesztenie és nyomban meg kell tudnia, mely feltételek mellett szüntetik meg a Balkán kormányok az ellenségeskedést. Másrészt azt a benyomást nyerték, hogy Törökország hajlandó lenne a nagyhatalmak intervencióját elfogadni. A Figaro azt írja, hogy bizonyos, miszerint a Balkán államok egyedül nem szabályozhatják a Balkán kérdést, mert ez ép úgy érinti az európai mint a Balkán érdekeket és ezért Európát feltétlenül meg kell kérdezni.

London, október 29. Grey Edvárd tegnap este több diplomata fogadása után a hadügyi és a tengerészeti miniszterekkel tanácskozott és a tanácskozás után a külügyminiszter kihallgatásra ment a királyhoz.

London, október 29. A Standard jelentése szerint az angol kormányban a Balkán-kérdésről

nagy a véleménykülönbség. Grey Edvárd határozottan ellene van minden területi változásnak, ellenben Lloyd George teljesíteni kívánja a balkáni népek követeléseit s ujong, valahányszor török vereséget jelentenek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szerda: *Cyrano de Bergerac*, színmű.

Csütörtök: *Limonádé ezredes*, operette. (Bemutató előadás.)

Péntek: Délután: *Az ördög pirulái*, énekes bohózat. Este: *Limonádé ezredes*, operette, másodszor.

Szombat: *Limonádé ezredes*, operette harmadszor.

Vasárnap: Este: *Felhő Klári*, népszínmű. Az aradi színházalap javára.

* A Kölcsey-egyesület felolvasásai az idén is novemberben fognak kezdődni. Az első előadás november 12-én lesz. A tagok jegyeiket az idén is a városbáza nagy termében megtartandó felolvasásokra a jövő hét folyamán kapják meg.

* Az Aradi Filharmonia Egyesület 1912—13-iki 4 bérleti hangversenyére a múltkor közöltük kívül eddig a következők bérletek: 20 korona bérlet: báró Nopcsa Eleknek 3 darab, Heinrich Sándor 2 darab, dr. Mandl Vilmosné 1 darab, Reichner Károly 2 darab, Salgó Pál 2 darab, Szilágyi Manó 2 darab, Basch Simonné 1 darab; 17 koronás bérlet: Lejtényi Sándor 2 darab, Scholtz Róbert 2 darab, Sági Henrik 1 darab; 14 koronás bérlet: Dr. Vannay Jánosné 1 darab, Auszterweil László dr. 2 darab, Parecz István 1 darab; 10 koronás bérlet: Csábi Istvánné 2 darab, Neidenbach Emil 1 darab, Janku Kornél dr. 1 darab. — A bérletre jelentkezni már csak november 1-ig lehet Gonda Lászlónál, az Aradi Nemzeti Színház pénztáránál. November 1-én megkezdődik az első, nov. 16-iki hangversenyre a jegyárutás Scherhag Ernő egy. alelnök női kézimunkakereskedésében (Andrássy tér 14.) Az első hangverseny szölistája Mooshammer Román budapesti hárfaművész, a decemberi R. Keményffy Gizella hangversenyének vezetője, a januári Telmányi Emil berlini hegedűművész. E 3 hangversenyen az együt zenekara fog játszani a 33. gyalogezred zenekarával egyetve Zellner Sándor karnagy vezénylete alatt. A februári az Országos Szimfóniai Zenekar fog vendégszerepelni Budapestről Kun László zeneakadémiai tanár karnagy vezetésével.

* A Kölcsey-egyesület választmánya november hó 4-ikén délután félhatkor a városbáza tanácstermében ülést fog tartani, melyen Varjassy Árpád elnök az egyesület életében a tavasz óta történetekről fog beszámolni. A kulturpalota elkészültéről és berendezéséről valamint a Kölcsey-egyesületnek ezzel kapcsolatos jövőre munkásságáról lesz alkalma a választmánynak gondolatokat cserélni.

* Két előadás lesz pénteken, Mindszent napján; délután az Ördög pirulái látványos énekes bohózat kerül színre, este pedig a Limonádé ezredes másodszor. A színház vígjátéki személyzete Flers és Caillavet kitérő vígjátékára, a Primrose kisasszonyra készül, amelynek premiéréje a jövő héten lesz.

* Limonádé ezredes. Nagysikerű színházi estét ígér a Limonádé ezredes csütörtöki bemutatója. A színház művészgárdája pompás szerepekhez jutott a darabban: Rontay Boriska, Diósy Nusi, Nógrádi Malvin, Fászkerti Mariska, Benkőné, Győző, Polgár, Várnay, Balázs, Hajdutska, Beregi dr., Delli, Huszár, Herold pompás előadást fognak produkálni. Az operettet Harsányi Zsolt, ifjú poéta alkalmazta magyar színre, zenéjét Vincze Zsigmond, a kitérő magyar komponista szerezte. A legkitűnőbb énekszám a Marcsa kuplé, amely hamarosan népszerű lesz s az utca kincsévé válik.

* Cyrano de Bergerac. Rostand világhírű drámáját, a Cyrano de Bergeracot szerdán adja elő a társulat. A főbb szerepeket Kesztlerné, Benkőné, Kesztlér, Beregi dr., Várnay játsszák.

* Vas kéz a Fehérkeztyük ellen. (Nagy szenzáció az Urániában.) Ha om napig ismét Necker detektív az uralkodó az Urániában. Ez a nagystílusú detektív megint olyan bravuros dologban szerepel, amilyent még nem láttunk. Szorongó érzésekkel kísérik a fejleményeket, izgunk a bajba került detektívvél, akit az apacsok bandája izgalmas módon kerit a hatalmába és csak egy szereimében elvált apacs-leány útján szabadul ki börtönéből. Ez a jelenet megfagyasztja az ember véréit, de ezzel még nem teit be az izgalmas sorozat, mert ezután jön a java. Necker most akcióba lép és pokoli bosszút áll az apacsokon. Megtudva, hogy az apacsok Chentillyn át Belgiumba akarnak szökni, Necker embereivel feláll az or-zágoton, a sorompót leeresztik, villamos battriával felszerelt dinamitpatronokat helyeznek el a sorompó elé. Most jönnek automobilon az apacsok, az autó megáll a sorompó előtt, irtózatossá detonáció rázkódítja meg a levegőt, az autó összes utasaival elpusztul. Ilyen izgalmas jelenetet még sohasem láttunk mozi képen, annyira, hogy a közönség egyhangulag konstata, hogy ez a legfenomenálisabb kép, amit eddig láttunk. 175.

* Az Apolló-színház új műsora. (Bemutató előadás.) A mozipublikum izlése már annyira differenciálódott, hogy mielőtt megnéz egy mozdramát, tudni akarja: milyen filmgyár műhelyéből került ki a kép. Amint a jónévű írók szindarabjai, úgy a jónévű filmgyárak mozdramabjai is előre sikert biztosítanak a színházaknak. Ezt a megállapítást ma ismételtén bebizonyította láttuk. Az Apolló-színház új műsora mutatott be. A műsor kluja egy kevésbé szerencsés hangzású dráma, amelyvel nem nagy érdeklődést tudott volna kelteni a színház, ha nem jelzik előre, hogy a filmet a párisi Eclair gyár bocsátotta ki a piacra. Az Eclair-filmeknek azonban csaknem olyan jó hírnevük van, mint a Nordisk-filmeknek s ennek tulajdonítható, hogy az Apolló színház premiérjét szufolt nézőtér nézte végig minden előadáson. Az igaz, hogy a publikum nem is csalódott az előlegezett bizalmában, oly kiváló s minden rétegében idegizgató drámában gyönyörködhetett. Az izgalmas cselekményt pompás alakításokban kapja a néző s a kép technikai része is elismerésre méltó. A mellékképek szebbnél-szebbek. Van köztük egy amerikai dráma, amely szinte páratlan a maga nemében. Az új műsor holnap is bemutatásra kerül. 177.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fillért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fillért kaphatók Kerpel Izso kölcsönkönyvtárában, Aradon.

* Schmidthauer Lajos világhírű orgonaművész Aradon f. 6. november 5-én d. u. 6 órakor a minorita templomban tartandó Orgona-hangversenyére jegyek Hoffmann Antal, ifj. Klein Már, Weisz Leó és Bauer Gyula urak üzletében kaphatók.

* Nagy képkiallítás Kerpel könyvkereskedésében. November hó 1-én nyílik meg a Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton budapesti műkereskedő nagyszabású képkiallítása, melyen a legnevesebb művészek szebbnél szebb festményei lesznek képviselve. Több mint 400 darab elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd eladásra. 6356

VIDÉK.

Az ujaradi új főszolgabíró. Ujaradról telefonálják, hogy az ujaradi főszolgabírói hivatalt ma vette át Lászlóffy István, a járás új főszolgabírája. Az átadást Ferenczy Sándor alispán eszközölte, aki ma reggel érkezett Ujaradra Halmos Győző vármegyei aljegyző kíséretében.

Temesmegye virilistái. Temesvármegye igazoló választmánya összeállította a vármegyei legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok jövő évre szóló névjegyzékét, amelynek élén ezek a temesi nagybirtokosok vannak:

*Wimpffen Siegfried gróf Öcsi 33 921 kor. *Ambrózy István báró Malonya 28 786 kor. *Báró Manaszy Baróc György dr. Temesvárnál 19 611 kor. Jéger Oszkár Mercyzfalva 16 458 kor. *Beniczky György dr. Folya 16 406 kor. *Jeszénazky Béla Temesvár 13 213 kor. *Szalay Géza dr. Vajta 10 927 kor. *Szentkláray Jenő dr. Temesvár 10 321 korona.

Kolera

a török hadseregben.

— Végzetes hibák a mozgósításnál. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, október 29.

Mindenki csodálkozott azon, hogy mi történt Törökország harci terein. Hová lett a török katonáknak halált nem ismerő bátorsága, hová sülyedt az a nagyszerű katonai állam, amelynek története tele van hadi dicsőséggel, a világot bámulatba ejtő csodatettekkel. A modern hadviselést német katonatisztek ismertették meg a török seregekkel, német tanítómestereik voltak a török tiszteknek, akik németországi kadetiskolákban nevelkedtek és a vezérkart direkt Moltke szellemével telítették.

Az első nagy és most már végzetesnek mondható hibát a török vezérkar a mozgósítási tervek kidolgozásával követte el. Ezek szerint a csapatokat, az állatokat, az élelmiszert és a municiót országuton kellett a már az első hadmozdulatokat megtevő seregek arcvonalához szállítani. Azt hitték Konstantinápolyban, hogy még mindig el lehet kerülni a háborút és mikor már beállott annak a szükséglete, hogy a legnagyobb sietséggel vonják össze nagy egészé a kisebb egységeket, akkor foglalta csak le a vezérkar a vasutakat. Előbb hét, azután tíz, majd legutóbb tizen-nyolc hosszú katonavonatot indítottak naponta Konstantinápolyból, de ezek csak csapatokat tudtak szállítani, míg az élelmi és lőszerszállítás ezzel nem tudott lépést tartani.

A trákiai hadseregnél csakhamar éhség jelei keztek, sőt ruhaniány is mutatkozott. Nem is maradt el a hatás. A seregek levertek és kedvetlenek lettek. Erről azonban Konstantinápolyban egy hangot sem volt szabad szólni, csak az volt hallható, hogy a hadsereg gyorsan előretör és igen rövid idő alatt bemaszírozik Bulgáriában. Azt azonban nem lehetett titokban tartani, hogy iszonyatos nagy számban szállítják folyton a seregeket a harctérre és azt sem maradt rejtve, hogy betegségek tizedelték meg azokat, ki kellett mustrálni és vissza kellett szállítani egy jó részüket Ázsiába. Az orvosok konstataáltak, hogy *Anatoliából és Aleppóból behurcolták a hadseregbe a kolera*. Míg az orvosi kar napokon át kétségbeesetten afelett tanácskozott, hogy miként szálljon szembe az összezsúfolt csapatokat a lábukról leverő epidémiával, addig megteltek a konstantinápolyi kórházak is koleras betegekkel, úgy, hogy a lakosság agyon akarta verni az Ázsiából szállított katonákat. Ebből a tényből keletkezett annak a híre, hogy Konstantinápolyban forradalom készül, amelynek az a célja, hogy elseperje a nagy vezérkart, amely a mozgósítás illetően előkészítése által oly blamáznak tette ki az országot, hogy azt a legnagyobb győzelem sem fogja elfeledtetni.

Mindjárt a csapatszállítások kezdetén a török flotta ötvenöt görög gőzös által kísérve elhagyta a Boszporuszt és Midiába tartott. A görög hajókon török legénység volt, de görög gépészek kezelték a gőzgépeket. Körülbelül harmincöt ezer ember volt behajózva, akik Midiában, Drinápolytól és Kirk-kilissztől délre kerültek szárazföldre és akiket az Iszprandza hegysek oszítottak el. Miután a flotta kiürült, Várnába és Burgászba hajózott, hogy ezeket a kikötőket bombázza és arra kényszerítse Bulgáriát, hogy hadseregének egy részét ezek védelmére lekösse. Mikor ez a terv is csütörtököt mondott, akkor a hajóhadat a Dardanellákba parancsolták, hogy ütközzék meg a görög flottával, de ez a tengeri csata még máig sem történt meg. Azóta a flotta hiába kísérelte meg, hogy az Albániában és Macedóniában megvert seregek részére csapatokat szállítson, mert a görög hajóhad ezt mindig megtudta akadályozni. A görögök elfoglalták közben Szerlidzét és a

törökök helyzete még kritikusabb lett. Ezek a hibák kezdettől fogva demoralizálták az amugy sem jókedvvel háborúba indult csapatokat és nem is meglepő, ha a cenzura árgus-szemét kikerülő táviratokban azt olvassuk, hogy ez, vagy az a város, ez vagy az a csapat kardcsapás nélkül megadta magát.

Bíró és ügyvéd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

A magyar királyi igazságügyminiszter felhatalmazta az aradi királyi ügyészséget, hogy Bedő Árpád dr. aradi ügyvéd ellen hivatalból becsület-sértés miatt indítsa meg az eljárást. Az igazságügyminiszter ezt a felhatalmazást Bozóky Mátyás dr. aradi királyi járásbíró kérelmére adta meg, akik nek sajnálatos konfliktusa támadt Bedő dr. ral egy polgári perből kifolyólag.

Bedő Árpád dr. ügyvédi funkciót végzett Fritz János németperégi lakosnak 270.000 koronás hagyatéki ügyében. Ezt lebonyolította, de díjlevelet nem vett a felektől és állítása szerint ezek őt nem úgy elégitették ki, mint azt ő elvárta volna. Az ügyvéd az örökösök egyike, ifju Fritz János ellen pört indított egy másik telekkönyvi ügyből kifolyólag, minthogy azonban látta a pörvitelközben, hogy eredményt nem érhet el, a pört letette. Az ügyvéd tökérvetelése Fritz ellen 95.40 koronát tett ki. Három tárgyalás volt, amelyen az alperes Fritz személyesen megjelent. A pör letétele után Bozóky Mátyás királyi járásbíró az alperesnek a három megjelenésért összesen 61 korona költséget állapított meg, s ennek a fizetésére kötelezte felperes Bedő dr. ügyvédet. — Mikor Bedő dr. megkapta erről a bírósági végzést, felfolyamodással élt a felebbviteli fórumhoz, az aradi királyi törvényszékhez, azonban egyúttal Babó Iván királyi táblabíróhoz, az aradi járásbíróhoz vezetőjéhez is adott be egy beadványt, amelyben azt kéri, hogy a jövőben azokat az ügyeket, amelyekben ő az érdekelt fél, ne osszák ki Bozóky bírónak, mert mint mondja beadványában: „arról győződtem meg, hogy a bíró velem szemben személyeskedik, a tárgyalás folyamán megengedhetetlen módon és az ügyvédi tekintélyt dehonesztáló módon viselkedik, amennyiben a Fritz-féle ügyben egy kérvényemet felolvasatni kérem, s a felolvasás után a bíró kezével intve így szólott: ez semmi! A bíró tehát prejudikált az alperes javára és ezért kérem tőle ügyeim elvételét.”

Abban a felfolyamodásban pedig, amelyet a felebbviteli bírósághoz juttatott el Bedő dr., azt kérte, hogy semmisítse meg a törvényszék Bozóky bíró által hozott határozatát és legfeljebb 24 korona pörköltséget állapítson meg ifju Fritz János részére vele szemben, mert ha az ügyvéd talán képviseltette magát, akkor sem járna neki több 24 koronánál, minthogy egy pörben történt megjelenésért 8 koronánál többet a tegyább díjszabás szerint nem számíthat. Ebben az ügyiratban Bedő dr. szintén azt mondja, hogy a bíró elfogultsággal, animozitással viseltetik ellene, amit azzal bizonyít, hogy noha ő privátim és a tárgyalás folyamán magyarázattal szolgált az alperes egyéniségét illetőleg és bebizonyította, hogy annak legfeljebb egy napszamos napi-bére jár a megjelenésért, de különben személyes megjelenésre nem is volt szükség, mégis olyan költségeket állapított meg vele szemben, amelyek a legkiválóbb ügyvédnek sem járnak, míg ugyancsak Fritz Jánossal szemben az ő részére egy 750 koronás követelés alkalmából öt korona pörköltséget állapított meg. „Bozóky bíró ur annyira elfogult velem szemben, hogy nem látja a fáktól az erdőt és ama személyi elfogultsággal kompromittálja az igazságszolgáltatást.

Minden pörben, amelyben a bírói felfogás volt döntő, ellenem döntött és ezt mindazon pöriratokkal tudom bizonyítani, amelyekben ő hozott ítéletet. Nem éltem jogorvoslottal, nehogy az ügyvéd és bíró között szükséges kontaktust megzavarjam, de éreztem, láttam és tudtam, hogy a bíró urat ellenem személyes motívumok vezették. Joggal kérdezheti, — mondja továbbá Bedő dr. a törvényszékhez intézett felfolyamodásában — az a falusi legény otthon Németperegen önmagában, hogy van e itt józan ész, logika, bírói judicium, ha ő három megjelenésért 61 koronát kap.”

Az ügyészség az igazságügyminiszteri meghatalmazás alapján megindította az eljárást Bedő ellen, mert a kitételekben a bíró megsértését látja.

HIREK.

Legujabb.

Sztrájkoló malisszorok. — Török vereség Köprülünél.

— Lapzártakor érkezett telefonjelentések. —

Belgrád: Késő este Velezből táviratozzák, hogy rövid küzdelem után a szerbeknek sikerült a törökök nyolcvanezer főnyi csapatát megverni, akik eszeveszeten menekültek. Ezzel a vereséggel Velezét (Köprülü) Zekki pasa kiűritette. Hivatalosan ezt a hírt nem erősítették meg.

Milano, október 29. A Stampa jelenti Antivariból: Két nap óta a montenegróiakkal együtt küzdő malisszorok sztrájkolnak és nem vesznek részt a harcban. Vezetőjük ultimátumot intézett Miklós királyhoz, amelyben írásbeli ígéretet követel a Montenegró által most elfoglalt albán részek teljes autonómiájára nézve, különben fegyverüket rögtön Montenegró ellen fogják fordítani.

Szofia: A bolgár lőhadiszállást ma Sztrazagorából Hermanliba tették át.

Szofia: Az utóbbi 24 órában újabb változás a trákiai harctéren nem állott be.

— A király Budapesten. Bécsből jelentik: Az udvarnál történt rendelkezések szerint a király november 4-én érkezik Budapestre és november 24-ig, esetleg 28-ig marad Budapesten, azután visszatér Bécsbe.

— Vasuti orvos kinevezése. Az államvasutak igazgatósága kinevezte vasuti orvossá Polónyi Jenő dr. ismert aradi orvost.

— Halálozás. Löwensten Vilmost, az aradi zsidó hitközség elhunyt alkalmazottját szerdán, október 30-án délután 2 órakor temetik az Óvárutcai gyászházból. (Minden külön értesítés helyett).

— Cirkvenica játékbankja. Cirkvenicáról jelentik: Az itteni fűrdőbizottság a fűrdőhely emelése céljából nagy játékkaszinót, vagyis játékbárlangot szeretne alapítani és ebből a célból már nagyon sok ajánlatot is kapott hazai és külföldi pénzintézetektől, amelyek nagy összegű befektetéseket ígérnek a kis horvátországi tengeri fűrdő fejlesztésére. A horvát kormány azonban, amelyhez koncesszió végett fordultak, tudni sem akar a kaszinó engedélyezéséről, mert a Horvátország területén érvényben lévő régi osztrák büntetőtörvénykönyv, valamint az ezt kiegészítő császári pátena és a későbbi királyi rendelet taxative felsorolják azokat a szerencsejátékokat, amelyek az ország területén tilosak. Minthogy ezek a jogszabályok a játékbárlangokban divó valamennyi játéknemet tiltják, a cirkvenicai „Kurkomissio” felségfolyamodványt, esetleg annakidején a horvát országgyűléshez benyújtandó kérvénnyel óhajtja a játékbank engedélyét megszerezni.

— **Megcáfolt mozgósítási hírek.** Budapestről jelentik: Fővárosi rendőrségi körökben ma este egész biztossággal állították azt, hogy holnap kihirdetik Magyarországon a részleges mozgósítást. Ugyanezt a hírt terjesztették a tegnapi éjjel Bécsben tartott közös minisztertanáccsal kapcsolatban. A Bud. Tud. jelenti, hogy az Ausztria-Magyarország mozgósításáról elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak, s nem egyebek koholmányánál. A tegnapi bécsi közös miniszteri értekezlet a bosnyák vasutak kérdésével foglalkozott, amelyet nem tudott véglegesen elintézni, úgy, hogy legközelebb Budapesten ismét össze kell jönnie a két állam minisztereinek.

— **Birtokcsere.** Az elmúlt napokban Aradon a következő birtokváltozások történtek: Komáromy Elek és neje eladják az aradi Lahner György-utca 1a. sz. házat 12500 koronáért Gelus Titusznak. — Ösv. Lunz Jánosné eladja az aradi Margit utcai ingatlant 8000 koronáért Schlontz Sándor nak. — Westmann Zsigmondné eladja az aradi Asztalos Sándor utca 8 sz. házat 17000 koronáért Spielmann Áronnak.

— **Sajtóhibák.** Az *Aradi Közlöny* tegnapi, keddi számában két kellemetlen sajtóhiba volt. Az egyik hiba Barra dr. aradi orvos amerikai megfigyeléseiről írott cikk alcímébe került. A cikkíró ugyanis ezt írta: „Érdekes amerikai megfigyelések. — Elmondja egy aradi orvos.” — Nyomdahiiba következtében ez így jelent meg a lapban: „Elmondja egy amerikai orvos.” — A másik hiba a tárca egyik mondatát tette tönkre. A tárcában szó van az Eötvös-utca és Szabadság-tér sarkán levő volt Pöltzl-féle kávéházról, amelybe Schusztler Illés öreg orvos 49 éve jár. A tárca írója így tette papírra ezt a mondatot: „Schusztler Illés a még ma is létező kávéházba jár.” — A betűszedő azonban így rontotta el e mondat értelmét: „Schusztler Illés a már nem is létező kávéházba jár.”

— **Apa és kisgyermek a villamos alatt.** Budapestről jelentik: Tragikus kimenetelű villamos szerencsétlenség történt ma este Budapesten. Messzinger Ignác kispesti péksegéd kispestre akart menni két és fél éves Sarolta nevű leányával a karján. Az Üllői ut sarkán akkor vette észre a villamost, mikor már menekülni nem lehetett. Hogy kis gyermeke életét megmentse, eldobta magát a leánykát, de olyan erővel, hogy a kis Sarolta egy lámpaoszlopnak esve szörnyethalt. Maga a villamos alá került, súlyos sérüléseivel az István kórházba vitték.

— **Köszönetnyilvánítás.** Kerpel Izó könyvkereskedő az aradi Fehér Kereszt gyermekvédő egyesület részére 5 koronát adományozott. Jótékony adományáért ezután mond köszönetet az aradi Fehér Kereszt gyermekvédő egyesület nevében Keller Lajos, főtitkár.

Az a szerény felhívás, melyet e hó 27-én Arad összes lapjában az „Aradvárosi vöröskereszt-egylet” a szegény tüdőbetegek érdekében közrebocsátott, már szép eredményt hozott. Egy magát megnevezni nem akaró aradi uriaszony Gaál István ur után 50 koronát küldött Nagyváradról istápolójaink részére. Amennyiben őszinte halánkat fejezzük ki a némes gondolkodású urinőnek, egyben szívből óhajtjuk, miszerint sokan követnék e fénkölt gondolkodású urinő példáját, hogy egyesületünk minél nagyobb mérvben segíthetne szegény embertársainkon. Az aradvárosi vörös kereszt egyesület nevében: Wadowaky Gusztávné, elnöknő.

— **Titokzatos eset.** Az aradi rendőrség tudomást szerzett róla, hogy a felsőtemető egyik sirhantján egy kis dobozban valaki méhmagzatot helyezett el. Nyomozást indítottak a titokzatos lelet ügyében.

— **Sötétségbe borult város.** Párisból jelentik, hogy Dunquerqueben a gázmunkások sztrájkba léptek. A város egyrésze, valamint a községek sötétben maradtak. A villamos munkások szolidaritást vállaltak a sztrájkolókkal.

— **Egy katonai vonat katasztrófája.** Torontóból jelentik, hogy Ontarió államban a brettvelli pályaudvaron egy katonai vonat összeütközött a Pacific-vasut egy személyvonatával, 20 katonát meghalt, 28 megsebesült.

— **Házépítés lopott cementből.** Budapestről jelentik: A Beocsini cementgyár még augusztusban feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek már évek óta rendszeresen dézsmálják raktárakat. A feljelentő cég annak a gyanújának is kifejezést adott, hogy a Hajtsár-ut 20. szám alatt levő *Bolgár és Schwarcz* fuvarozó cégnek része van a lopási manipulációkban. A rendőrség nyomozást indított és ennek során kiderült, hogy a cementlopásba harminc fuvaros és huszonkét orgazda van belekeverve. De bűnös volt a Bolgár és Schwarcz cég egyik tagja, Schwarcz Jenő is, akinek felbujtására a kocsisok a cementlopást elkövették. Schwarczon kívül a legnagyobb orgazda Bacsik Gyula közúti villamos vasúti lakatos volt, aki a lopott cementből a *Sasad-dűlőn pompás kis házat épített.* A nyomozás eddig négy kocsis bűnösségét állapította meg. Ezek: Szalai Henrik, Deli Mihály, Tóth Bálint és Ifj. János, akiket előzetes letartóztatásba helyeztek.

— **„Aeroform” fertőtlenítő szerről.** Minden embernek ugyszólván elsőrendű érdeke, hogy ott, ahol dolgozik, vagy ahol huzamosabb ideig tartózkodik, egészséges, pormentes, tiszta, minden baktériumtól ment levegőt szíjon magába. Mert hiszen tudvalevő dolog, elsősorban a levegő az a legfontosabb elem, amelyet az ember nem nélkülözhet. Kiváló orvosok, kémikusok évek óta azon fáradoztak, hogy miféle fertőtlenítő szerrel lehetne a levegőben élő, az ember egészségét megölő baktériumot elpusztítani és egyöntetűen megállapították, hogy e rendkívül fontos célra egyedül csak az *Aeroform* alkalmas. Ez egy minden ártalmas anyagu összetételű mentes esszencia, amely e célra szolgáló praktikus permetezőkből fecskekenézve, finom köd alakjában száll alá, megemészve a levegőben élősködő, a tüdőre, szervezetre, általában az egészségre ártalmas miázmákat. Minden iskolában, minden hivatalban azt mondhatni kötelességszerűen kellene bevezetni az *Aeroform* ot. Aradon a városháza hivatalos helyiségeiben és majd a kulturpalotában alkalmazták is, de üdvös lenne, ha általánosságban eme végtelenül olcsó és csodálatos eredményeket produkáló fertőtlenítő és levegőtisztítószert használnák. Arad-, Csanád- és Hunyadvármegye főelárusítója: Geller Samu Arad, Deák Ferenc-u. 42.

— **A Központi kávéházban működő olasz zenekar** ma és holnap tartja utolsó hangversenyét. A következő napokon *Almai* teljes zenekara fog játszani.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 29-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Hudy Ernő bádogosnak Róza nevű leánya. Varga Lajos törvényszéki írnoknak Ilona nevű leánya. Szikora Pál vasesztergályosnak Mária nevű leánya. Risztin Demeter kőművesnek Ilona nevű leánya. Gerő Sámuel kereskedőnek László, nevű fia. Botta Szilárd napszámosnak Demeter nevű fia. Sonn Béla asztalosnak Julianna nevű leánya. Kun Szabó György fékezőnek József nevű fia. *Meghalt:* Ösv. Klein Simonné 62 éves magánzónő. *Házasságot kötött:* Bán Károly mérnök Kovács Alojziával. Lénárt András rendőr Kovács Alojziával. Pető János főpincér Dürbeck Évával, Máday Lajos képfaragó Nadasán Paulinával.

— **Életunt kereskedősegéd.** Mészáros Alajos aradi kereskedősegéd ma délelőtt rokonainak Radnai-ut 4. sz. alatti lakásán öngyilkossági kísérletet követett el. Mészáros otthagya a pályáját s utaster lett. Ezt a foglalkozását is el kellett hagynia. Nem volt állása s e miatt a feleségének is nélkülöznie kellett, ami annyira elkésértette Mészároset, hogy Aradra utazott János Gyula kereskedő rokonához s itt ma délelőtt marólugot ivott. Súlyos sérüléseivel a kórházba szállították.

— **Kotányi-féle paprika, kávé, tea felülmulthatatlan.** Egyedüli elárusító Robitsek József, József főherceg-ut 3.

— **Hazahívják a törököket.** Anináról jelentik: Az aninai bányákban dolgozó törökök ma táviratot kaptak hazájukból, hogy azonnal vonuljanak be a hadsereghez. A munkát abbahagyva, mintegy hatvan török a legközelebbi vonattal hazautazik.

— **Petráss Sari,** a Berlinbe költözött nagy művész, lelkes terjesztője a dr. Biró féle „Havas Gyopár Crém”-nek, melyből postacsomagként is rendel. Ugyilátszik, hogy a Párisban is kitüntetett arcszépítő mégis csak jobb a külföldi szereknél. 5098

— **Pauzár Sándor** műkertész virágüzlete Weltzer János utca 9. Mindenszentek napjára ajánlja legújabb preparált és élővirág koszorút rendkívül nagy választékban legutányosabban. Szíves megrendeléseket kér.

— **5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást** egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 tüveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárában Arad, Boros Béni-tér. 7031

— **Arad város új lakbér-szabályrendelete** Kerpel Izóval kapható.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(A jószívű nagybácsi.) Egy aradi aranyfűző véletlenül épen nem volt bővében az — aranynak. A nagybátyjához fordult, akit már több ízben megpumpolt. Hogy a pumpolás sikerüljön, hosszasan és színesen vázolta nyomoruságos helyzetét. A levelet így fejezte be:

— Halálos beteg vagyok, de még annyi pénzem sincs, hogy Charont majd kifizethessem, ha a másvilágra átszállít.

Két nap múlva pénz helyett — levél érkezett. A nagybácsi írta:

— Kedves öcsém, tudod, hogy mennyire szeretlek. Épen ezért egy obolust sem adok neked. Maradj inkább itt!

(A fiú és a szobaleányok.) A számtanórán a tanár ur megkérdezte az egyik növendékét:

— Mond csak fiam, ha egy szobaleány két óra alatt takarít ki egy szobát, akkor két szobaleánynak mennyi időre lesz szüksége ehhez a munkához?

A fiú habozás nélkül felelt:

— Három!

A tanár a fejét csóválta:

— Fiam, hát hogy mondhatsz ilyet? Hát ketten csak hamarabb elvégzik a munkát?

— Igen ám — felelt a fiú, — csak hogy ha ketten vannak, akkor pletykálnak közben!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. G. Z. Sorsjegyei nem nyertek.
M. Lehetetlen mindent közölni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **A francia jegybank felemelte a kamatlábat.** Berlinből jelentik: A nemzetközi viszonyok feszültsége következtében a francia jegybank ma ismételten fel emelte a hivatalos kamatlábat, még pedig három és fél százalékról négy százalékra. Előrelátható, hogy csütörtökön az angol jegybank is fogja követni a példát és valószínűleg egy teljes százalékkal fogja emelni az angol bank a kamatlábat, mert a magánkamatláb már is elérte a bankrátát. A nyugati jegybankok között a német birodalmi bank sem maradhat el ezek után az újabb kamatlábemeléssel.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Ujarad, október 29.

Az időjárás mezőgazdasági szempontból ez idő szerint teljesen kielégítő. A megkészt őszi munkálatok most akadálytalanul teljesíthetők.

A gabonaüzlet irányzata az utóbbi napokban, az októberre kötött határidőüzletek lebonyolításának hatása alatt, állott.

Elkelt a mai piacon:

500 mm. buza	21:00—21:40
Róza	19:00
Árpa	19:20
Zab	19:00
300 mm. új-tengeri	12:00
Ó-tengeri	22:00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendő.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 29.

Készáru.

Amerika 1/2 olcsóbb. Kínálat korlátozott, vételkedv gyenge. 10 ezer mm. változatlan.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1913. áprilisi	11.85—11.86	19.92—11.93
Rozs 1913. áprilisi	0.42	10.43 10.52—10.53
Tengeri 1913. májusi	9.03—8.04	8.10—8.11
Zab 1913. áprilisi	11.28—11.29	11.42—11.43

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (okt. 29.)

Magyar hitel	—	—	—	—	778.—
Osztrák hitel	—	—	—	—	559 50
4% koronajáradék	—	—	—	—	84 45
Osztr.-magy.-államvasuti	—	—	—	—	669 50
Jelzálogbank	—	—	—	—	411.—
Lezárolóbank	—	—	—	—	508.—
Hazai Bank	—	—	—	—	281.—
Magyar Bank	—	—	—	—	526 50
Keresk. Bank	—	—	—	—	3710.—
Rimamurányi	—	—	—	—	716.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	704.—
Közuti Vasut	—	—	—	—	638.—
Városi Villamos	—	—	—	—	367 50

Bécsi értéktőzsde (okt. 29.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	600.—
Magyar hitel	—	—	—	—	781.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	668.—
Déli vasut	—	—	—	—	104.—

A Temesvári Lloydársulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. okt. 29. Buza 75 kilogrammos 20.10—20.20, 76 kilogrammos 20.30—20.40, 77 kilogrammos 20.40—20.50, 78 kilogrammos 20.50—20.60. Rozs (prima) 18.35—18.40, (közép) 17.85—17.95 Arpa (erőfőző) 19.60—20.10, (takarmány) 18.40—18.50, Zab (prima) 20.10—20.20, (közép) 19.30—19.40. Tengeri (magyar) 20.50—20.60, (román) 20.50—20.60. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.80—5.90, (rózsas) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.**APOLLO SZÍNHÁZ**

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadi

Ma szerdán, 1912. október 30-án:

1. Svetine völgye. Természetutáni felvétel. — 2. Az ég küldönce. Dráma. — 3. Szerelmi ital. Szellemes vígjáték — színes kép. — 4. Első szülött joga. Szenzációs bűnügyi dráma 3 felvonásban. — 5. Pali láthatatlan. Kacagtató.

Az előadások kezdete délután 1/2 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártaszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonffy-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. október 30-án:

1. A poruljárt Don Joan. Humoros. — 2. A virágok királynéja. Természet. — 3. Vaskéz a fehérkeztűk ellen. Detektív dráma három felvonásban.

Pénteken, szombaton a „Vig özvegy” magyar gyártmány. A vigszínház művészeinek előadásában.

Előadások délután 1/2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerdán, 1912. október hó 30-án:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

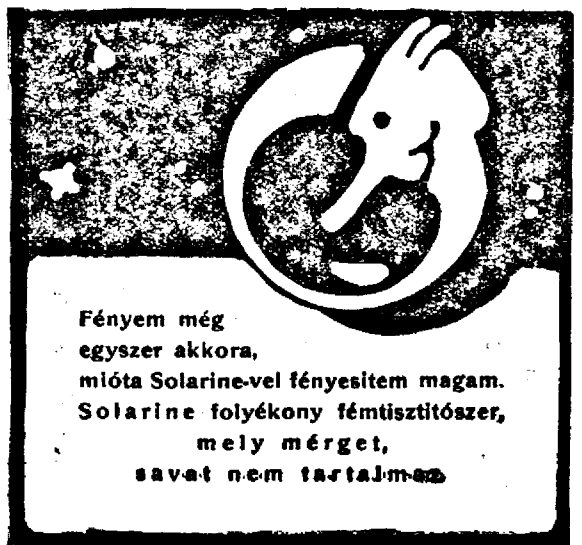
Cyrano de Bergerac.

Romantikus színű 5 felvonásban. Irta E. Rostand. Fordította: Ábrányi Emil. Rendező: Keszthelyi Ede.

SZEMÉLYEK:

Cyrano	Keszthelyi E.	Vaivert	Vas Jenő.
De Neuville	Dr. Beregi S.	Darionau	Kotay L.
Rageneau	Várnai Jenő.	De Malgori	Huszár K.
Carton	Balázs B.	Roxan	Kápolnay J.
Le Bret	Déli Lajos	Aguenna	Bentkőné.
Linier	Győző A.	Kára	László Ede.

Kezdete este 1/8 órakor.

NYILTTÉR.*

Fényem még egyszer akkora, mióta Solarine-vel fényesítem magam. Solarine folyékony fémtisztítószer, mely mérget, savat nem tartalmaz.

Tudatom az összes rokonaimmal és ismerőseimmel, hogy az aradi izr. sírkertben egy családi sírkertet alapítottam. Boldogultjaim temetési folyó hó 31-én délelőtt 10 órakor fogom a családi sírkertben elhelyeztetni, mely temetkezésre ezennel összes ismerőseim és rokonaimat tisztelettel meghívom.

Csanádpalota, 1912. október hó 29. én.

7210

Özv. Lövi Jakabné.**Dr. Gara Ármín**

ügyvédi irodáját

Szabadság-tér 9. szám alól

Andrassy-tér 23—24.

(Neuman-palota)

7212

helyezte át.

Sárcipő (Galoschni)

nyelv és anólkul

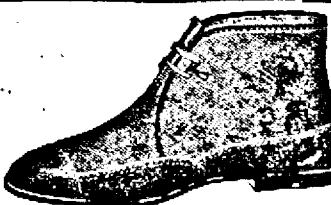
Férfi 6 kor. Női 5 kor.

Szabott árak.

Óriási választék hócipőkben

Kutányi J., Arad,

Vörösmarty-u. 1. Telefon 835.

GYÖRGY MENYHÉRT ÉS TÁRSA

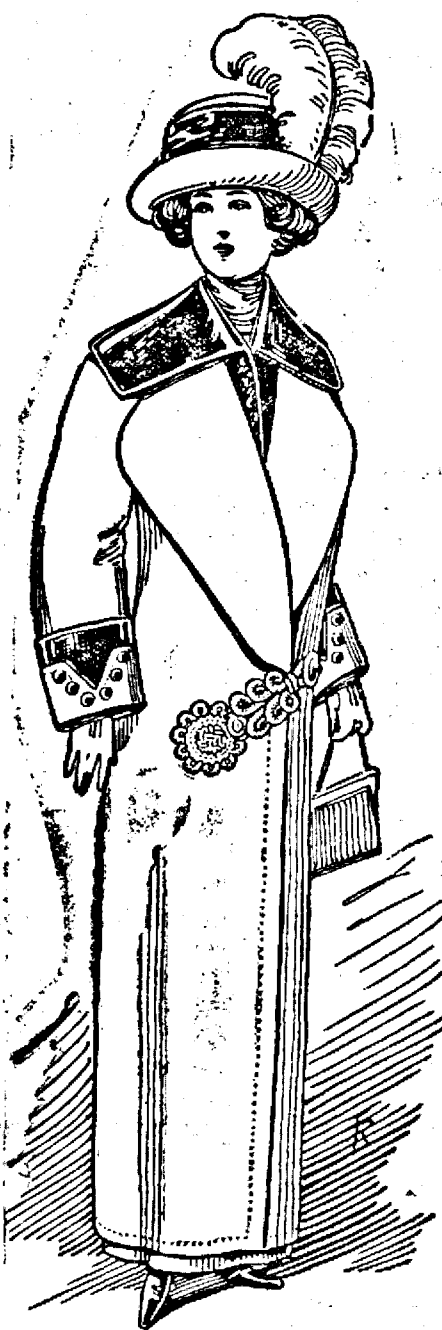
női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL.: 855.

SZABOTT ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyek
Szörme kabátok
Színházi köpenyek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy választékban
Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

5492

Nyíltér.

Papírfeldolgozó vállalat
INGUSZ I. és FIA

ARAD (vár) cs. és kir. katonai fegy-
ház a negybani

dobozgyártást
megkezdte.

Kérjük előforduló szükségletnél ár-
ajánlatainkat kikérni. 5751

V. 2376/2 — 1912. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság fenti számú végzése által Békésmegyei ált. takarékpénztár jelentkező végrehajtató javára 200 kor. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1180 koronára becsült bútorok és más egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Tömör János 152 kor., 145 kor. és 139 korona. Aradi kereskedelmi bank 150 kor. és a szatmári bank Rt. 250 kor. követelése és járul. erejéig is elrendeltetik.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Wesselényi-utca 15. szám alatt leendő eszközzésére 1912. évi november hó 4-ik napjának d. u. 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-
nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1912. évi október hó 18. napján.

Györffy Arno'd
bíróági végrehajtó.

7219

26182—1912. szám.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége házi penztára, a tisztí nyugdij, hidüz-m és szennyvíz alapok 1913. évi köz költség előirányzatait, a városi tanács és a hármass bizottság üléseiről felvett jegyzőkönyveket, valamint a bevétel és kiadás tételeit felvilágosító mellekleteket folyó évi október hó 27-től számított 15 napra a városi számvéviség hivatali helyiségében közszemlére kitéttettek.

Erről Arad sz. kir. város közönségét azzal értesítjük, hogy azok a jelzett határidő alatt megtekinthetők és a retaláni észrevételek a jelzett határidőn belül, de a folyó év november haví közgyűlést 5 nappal megelőző időben belül a városi tanácsnók betérjeshetők.

Arad, 1912. évi október hó 26.

A városi tanács.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves

ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Korányinál

a Szabadságtéren

Mesés öltönyök már 10 K.-tól

Angol felöltők 16 K.-tól

5441

Nagy választék téli és szörme kabátokban

Óriási választék cipőkben és kalapokban.

626—1912. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1912. évi 6187. számú végzése következtében dr. Fülöp György ügyvéd által képviselt Borosjenői takarékpénztár javára 885 korona s járuléka erejéig 1912. évi április hó 23-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2020 koronára becsült következő ingóságok, n. m. különféle szobabútorok hintó, szán nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíróság 1912. évi V. 145/2. sz. végzése folytán 885 korona tőkekövetelés, ennek 1912. évi március hó 10. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 26 kor. 14 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Simonyifalván leendő megtartására 1912. évi november hó 4-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn, 1912. évi október hó 16. napján.

Balassa,
kir. bír. végrehajtó.

7211

Megjelent

a Pénzügyi Compass

1913-ra

huszonkettedik évfolyam

Szerkeszti :
Kormos Alfréd
A Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztője. ::

A 2300 oldalas
két kötet ára díszes kötésben
összesen 25 K

Megrendelhető a „MAGYAR PÉNZ-ÜGY” könyvosztályában, Budapest, V., Sas-utca 13. 2?

Posta-

csomag feladási

és

utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

Jó és olcsó

fűszerárak

gyors és pontos kiszolgálás mellett kaphatók,

csomagolt teánál 55 százalék engedménnyel.

Marssó Andor

fűszer- és vegyeskereskedésben,
Kossuth- és Batthyányi-utca sarkán. 618

Hölgyek

azonnali segítséget kaphatnak a tisztulási folyamat kimaradása esetén az én eddig utólagos kószimányom által. Bevenni kellene, teljesen ártalmatlan. Naponta érkeznek önként küldött köszönőlevelek. Női orvosok állandóan rendelkeznek. Egy doboz tabella ára kor. 3-60 bérmentve, diszkret azétküldés vármehérség nélkül. Kacsbach gyógyszerár Niewerle 160. (Bez. Frankfurt J. Oder.) Kívánatra küld a Wiener Versand Stelle. Árjegyzék számos köszönőlevelekkel ingyen.

***** Semmi sem pótolhatja! *****

Bendalin

legjobb folyékony káihazúst-festéket.

Nem pattan le a vöröre izzott káihákról sem, hanem kihűlésük után ismét szép ezüstfényű marad.

Nem robban!

Használhatunk rendkívül kiadós. Kapható: Steinitzer N., Repin Károly cégekénél.

Egyedül gyárosok: Georg Benda Lutz-Werke bronz festékgyár Wien, Traismauer, Nöe. Prag.

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüsttárgyakban, Arad legnagyobb óra- és ékszertárgyakban.

Deutsch Izidor

Óra és ékszerész
Weltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüsttárgyak, gyémánt és brilliáns tárgyak a legnagyobb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek.
Telefon 438. Telefon 438.

Eladunk.

Idegen szeszől mentes

szilva RACHIT

(egyszer főzött szilvapálinkát) tisztán őszi szilvából főzve, ab. Marosillye egész vaggont és kisebb mennyiséget is.

Eseteg vevő kívánságára november végéig felügyelet mellett is főzhetjük a megvásárlandó rachit.

„PRUNA”

Ipari és Kereskedelmi Részvénytársaság
MAROSILLYE.

26258—1912.

Hirdetmény.

Arad város kertészeti szabályrendelete a belügyminiszter által jóváhagyatván, annak intézkedései 1918. évi január hó 1-én életbe lépnek.

Ezen szabályrendelet értelmében a városi kertészet a gáji temető kivételével az összes városi temetők sirbeültetését, gondozását és locsolását elvállalni köteles. Az erre vonatkozó megrendelések elfogadásával a városi kertészet és Máté Ferenc, a felső temető gondozására kirendelt segédkertész van hivatva.

A megrendelés levelező lap útján is történhetik.

1918. évi érvénnyel, illetve a visszavonásig, a sirbeültetés díjait a következőkben állapítjuk meg: Sirhely elsőrendű beültetése 8 korona.

Andrássy-tér 8. számú házban egy

üzlethelyiség

folyó évi november hó 1-ére

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában. József főherceg-ut 22.

20960—1912. kh.

Hirdetmény.

A nagynéltóság m. kir. belügyminiszterium 61369—II/89. szám alatt kelt intézkedéssel jóváhagyott 12657—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telek tulajdosokot kiknek házuk előtt a járda, kövezet, vagy asfalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1¹/₂ méter az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként láttassák el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel birjon.

Köteles továbbá háztelkek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkot telke és háza utca vonalánál hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt u-asítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsik bejáratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek 4 koronától 50 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetnek és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a maros vizállása apadásnak indult ajánlom hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beálta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető figyelembe vételni nem fog.

Arad, 1912. évi október hó 16-án.

Sarlot,
főkapitány.

Eladó.

motor

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-
Cim a kiadóhivatalban.

Sirhely másodrendű beültetése 6 korona.

Sirkert elsőrendű beültetése 80 korona.

Sirkert másodrendű beültetése 20 korona.

1 sirhely 1 évi gondozása és locsolása 4 korona.

1 sirkert évi gondozása és locsolása 14 korona.

Sirhely alatt 2-3 m² felületű sirhant, sirkert alatt 20-24 m² területű bármily számú sirhanttal bíró kert értendő.

Többszörös sirhelyért vagy 24 m²-nél nagyobb sirkertért aránylagosan magasabb díjak számíttatnak.

A gondozás és locsolás díjal 1 naptári évre értendő és azokban a rózsáknak betakarása és a növények fagyelleni megvédésével járó munka is beleértetik.

Arad, 1912. október 19.

A városi tanács.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
a Fehér Kereszt-tel szemben.

Beleket

hentes és mészárosoknak, ugy-szintén a közeledő házi ölések-hez ajánlok szárított és sózott

marhabelet

sózott

sertés és juhbelet

nagyban és kicsinyben,

Klein Gábor

béltkereskedő

ARAD, Boczkó-utca 11. szám.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántcsontpapíron

„ nyomva „

divatos kivitelben.

Lakatos műhely áthelyezés.

Igen tisztelt megrendelőimet és a nagyközönséget értesítem, hogy

épület és mulakatos

üzletemet november 1-től

ugyancsak

Rákóczi-utca 31. számú

saját házamba helyezem át, hol is azt a legjobban felszereltem.

Elvállalok sátrácsok, kutak, erkélyek, mérlegek stb készítését szak-szerű javítását, ugyszintén bármilyen szakmába vágó munkát leggyorsabb kivitelben legjutányosabban. — További szives pártfogást kérek, teljes tisztelettel

Gartner Márk

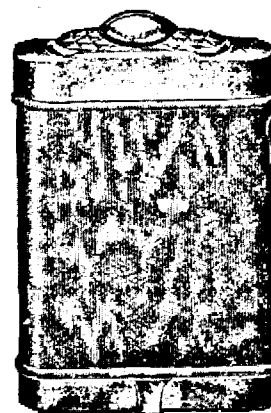
épület és mérleglakatos.

Villanyos zsebámpa

mindig friss tüttessel.

Villany-berendezések, villany-szállások.

Dinamó gépek, villany-motórok elősén kaphatók

Kalmár Józsefnél

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Mindenki azt mondja már, hogy
Szeplők, májfoltok
 és minden arctis. tátlanságok eltünteté-
 sére, továbbá hideg, szeles időben arc és
 kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.

és **Benzoe-tej szappan** 70 fillér
 utasítással.

Készíti:

7031

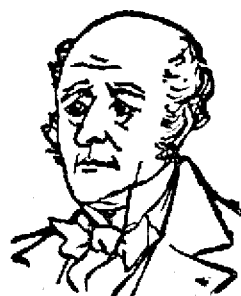
KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész

Arad, Boros Beni-tér 15. sz.

6 korona rendelésnél postaköltség nem számítatik.

A gyomor meggyógyulása a 80. életkorban.

A 80 éves agastyán nemes lovag Harnal ur 30 év óta kinlódott gyomorfájdalmakban. Többféle gyógyszert próbáltam már meg, természetesen eredmény nélkül, így is merkedtem meg az L-féle gyógyszerrel, az M-féle pillulákkal a fehér mustarmaggal stb.-vel. Ezek után ajánlották nekem minden étkezés után egy evőkanálnyi Belloc-féle szentet bevenni. Már tíz év óta használok, s azóta fájdalmaim se tértek többé vissza. Van rendes székem, míg ennekelőtte sok bajom volt haszúrással, jó egészségnek örvendek, mely korban nagy ritka dolog.

Chevalier de L'Harnal.

6851

Valóban a Belloc-féle szentből elegendő minden étkezés után 2—3 kanállyal bevenni, hogy pár nap alatt még a legelhanyagoltabb gyomorfájástól, mikor minden más gyógyszer sikertelen — megszabaduljon. A Belloc szent kellemesen hat a gyomorra, étvágyat gerjeszt, siettet az emésztést megakadályozza a haszúrást; hibázhatatlan szer a telt gyomor és migraine ellen, mely rossz emésztés következménye, ugyancsak gyomorfájás és felbőgés és minden egyéb gyomor- és bélbaj ellen.

Egy pohár liszt vagy cukros vízben feloldandó és egyszerre vagy ha tetszik több kisebb nagyobb kortyokban beveendő.

A Belloc szentnek csak jótékony hatása lehet, ártani — senkinek sem árt, bármily adagban is lesz bevéve.

A Belloc-féle szentet próbálták utánózni, azonban sikertelenül.

Tévedés elkerülése végett vigyázzunk, hogy a palack a „Belloc” védjeggyel és a vegyműhely címével legyen ellátva.

Maison L. Frère 19, rue Jacob, Páris.

U. J. — Azon személyek, kik a szénport nem bírják megszokni, tegyenek próbát Belloc-féle pasztillákkal.

Biztosan meggyógyul az, ki mikor gyomorfájdalmi vannak, 2—3 pasztillát vesz be! A pasztillák lisztje Belloc szentet tartalmaznak. Szájba véve és nyállal feloldva lenyelendők.

Kapható Aradon: Földes Kálmán, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyay Mátya gyógyszerészeknél és minden jó gyógyszerárban. Nagyban Arad és vidékén: Vojtek és Welszki.

Legfájdalmasabb tyúkszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle „ANAGALLIN” használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az „ANAGALLIN” szóra.

Arad használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák kiirtása a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a potélt is kiirtja.

Arad egy üvegnek 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő a „MELLOGEN”. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni. — Kérjük, hogy a színt le lehetne mosni. **Arad 2 korona.**

Legjobb, legmegbízhatóbb

amerikai gummi óvszer
 ma már csak egyedül a „NITER”

6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Kaphatók az egyedi készítőnél: gyógyszerárban **ARAD,** Andrássy-tér 22. sz. — meggyógyulással szembes. —
Hajós Árpád

Barthl János

épület- és műlakatos

Arad, Rákóczi-u. 9.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, úgymint:

épület-vasalásokat, vaskerítéseket, sirrácsokat, takaréktűzhelyeket, mindennemű javítást

pontos kivitelben és jutányos áron. — Költségvetéseket úgy helyben, mint vidéken díjmentesen.

— Jó házból való flu tanulól felvétetik. —

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Barthl János.

Értesítés!

7127

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Aradon, a Hal-tér 1. sz. házba levő

déli gyümölcs- és cukorka-kereskedést

megvettem s teljesen jóminőségű friss áruval rendeztem be, ahol a legtisztábban kezelt cukorkák és déligyümölcsök jutányos árért kaphatók a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett. Szíves pártfogást kér

Messzer Jakab.

NEM HANGZATOS REKLÁM

a cél, mert mindenki meggyőződhetik arról, hogy

MAUTNER R.

olcsó áruházában

ARAD, Hunyadi-utca 1. sz.

az őszi idény beálltával **szenczi olcsó árak** mellett kaphatók a legfinomabb angol női kosztüm kelmék, férfi szövetek, valódi rumburgi vásznak, damaszt asztalneműek, barchetok, szőnyegek és összes e szakbavágó cikkek. — Üzleti órák: Reggel 7—12-ig délután 1/2-től 1/8-ig.

Szép, elegáns és divatos

szőrme-garnitúrák és egyes cikkek
 legelőnyösebben szerezhetők be

KOVÁCS GÉZA

szűcs különlegességi üzletében
 Aradon, Forrai-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

URÁNIA

Ma és holnap

Detektív történet.

A „vaskéz”

a

7143

fehér keztyük ellen.

Detektív sláger 3 felvonásban.

Péntek, szombat

VIG ÖZVEGY

Magyar gyártmány. — A vigszínház tagjainak előadásában.

Budapesti előkelő aszfalt-,
fedéllemez- és kátrányter-
mék-gyár, Aradon vaske-
reskedők, építőanyag-ke-
reskedők és építőmesterek-
nél jól bevezetett meg-
bízható :: :: ::

ügynököt keres.

Tüzetes ajánlatok „Solid”
jeligére, Mosse Rudolphhoz
Budapestre intézendők.

Nagymennyiségű

== maculatura ==

jutányosan eladó.

Ezelőtt

Bolezni Antal

féle cipő-üzlet Salacz-utca 2. sz.
alatt megnagyobbítva, saját készi-
tésű uri női és gyermek cipők
raktára. Elsőrendű munka és anyag-
ból állandó nagy választékban kap-
hatók. Mérték utáni rendelések a
legújabb divat után pontosan készí-
tetnek. — Tisztelettel

Czernóczy M.

Ezen rovatban minden szöveg egy-
esetben belkötésnek ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József 16h-ut 21.
Kiadóhivatali telefon: 184. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvétele a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útványon küldendők — a szövegben a szöveg elter — vagy levélbélyegekben. Tudakozódással a hirdetés száma mindenkor közzététel.
Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással azonnal a kiadóhivatal, az esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szöveg száma szerint számítható. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kitűnt szöveg a közlésben aláhúzással jelölendő. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal átvételére díja 1000 megkeresés. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

HÁZASSÁG.

Férjet keresnek:

gazdag délamerikai fiatal özvegy, 24 éves orosz k. a. 50.000 rubel vagyonnal, néhány bécsi és magyar hölgy 50 200 000 korona vagyonnal, 22 éves német árvaléány 400.000 márká vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy és özvegy. Komoly szándéku uraknak (vagyon, vallás, foglalkozás mellékes) díjtalan felvilágosítást ad: Schlesinger, Berlin 18. 7134

Ha hull a haja,

használdon magyar haj-perolint Vojtek és Weisz. III-711

LEVELEZÉS.

„Öszinte.”

Választ nem kapta meg? Csodálom. Ma újra ment levél a kívánt helyre. „Kölcsönös bizalom.” 7017

„Kettőskén”

jeligének ismét levele van a kiadóban. Kérem átvenni 7223

Női kezek

ápolására legjobb a Vojtek és Weisz kézflinomitója. III-711

ALKALMAZÁST KERES.

Pénzeszedő,

raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres, azonnali belépéssel. Fiatal óvadékképes kereskedő, szíves megkereséseket kérek Szferle Ágoston Kasza-utca 2. sz. 7129

Egy jó írással bíró

középkori nyugdíjas férfi hivatal, esetleg magánvállalatnál irodai alkalmaztatást, esetleg felügyelői állást azonnali belépésre keres. Cím a kiadóban. 7198

ALKALMAZÁST NYER.

Egy írásszerkesztő segéd, aki bizonyítványokkal rendelkezik, felvétetik Fürber Lajos-cégnél. 7106

Egy ügyes

fiatal segéd és két tanuló leány felvétetik Hegedűs Gyula-cégnél, Andrassy-tér 15. 995

Kifutó-fiu felvétetik

ki kerékpározni tud, óvadékképes előnyben részesül, Kotányinál. 7215

Azonnali belépésre

olyan varrónő, aki jártas a himzés, kézimunkákban és a román nyelvet is beszéli, vidéki oktatásra fizetéssel felvétetik. Jelentkezni Ritter Dánielnél, Bercsényi Miklós-utca 8., Aradon. 7212

KIADÓ LAKÁS.

Két egymásba nyíló

butorozott szoba villanyvilágítással és fürdőszoba használattal az auto-, waggon-gyár és a huszárkaszárnya közelében, azonnal kiadó. Cím: a kiadóhivatalban. 7171

Csalosán butorozott

utcai szoba, előszobával, kiadó Özv. Rosenberg Károlyáé, Asztalos Sándor-utca 1, emelet. 7216

Egy utcai és udvari

különbejárattal butorozott szoba kiadó. Andrassy-tér 3. 7214

2 szoba, előszoba

mellékhelyiségekkel, továbbá 2 szoba mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó. Tököllyi Imre-utca 18. sz. 7094

Egy szoba és konyhaból

álló földszintes lakás azonnal kiadó. Kölcsey-utca 9a.

A poloska

teljes kiértékelés csupán Vojtek és Weisz biztos szereivel érhető el. III-711

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papírkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5311

Eladó

tíz maroshorsai részvény 500 kor., három szép idei páva 75 kor., két levágható félhízott disznó 200 kor., egy számár kis kocsi 100 kor. Megvételre keresek nagy házi kutyát, két fekete birkát, két kis bivalybikát és tehenet. Popoviciu Vaselián Maroshorsa. 7218

Egy színpadi felszerelés

(függönyök, díszletek, pódium stb.) sürgősen eladó, esetleg egyes darabok is megvehető. Bővebbet Lipót-utca 5. szám, Nyomdász-egylet.

Rum compositio

jó házi rum előállítás Vojtek és Weisznál. III-711

KÜLÖNFÉLE.

250 eat. hold mélyzántásra

gőzeke keresetlik. Ajánlatok feltételek megjelölésével kéretnek a lap kiadóhivatalába „Sürgős” jelíggel. 7223

A legdivatosabb

fa díszművek festésre és égetésre, olcsó égető apparátusok és minden egyéb kellékek, remek legújabb svájci festőminták (kölcsönzésre is). Szíves megtekintés vételkötelezettség nélkül. Kérem kirakataim megtekintését! Kausz Paulin színház épület. Telefon 511. sz. 4541

Ha nem jól eszik

a hizója, adjon neki Vojtek és Weisz hírneves állat tápporaját. III-711

Zálogház-

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tökölly-tér 1. sz. 2331

Taxameteres

Bér-autok
Telefonszám
816

2881

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Jó egészségének

fenntartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

ep ehajtót,

mely a legkiválóbb fájdalom-
mentesítő gyomortisztító házi-
szer. Ise édes, hatása gyors és biztos.
1 üveg utasítással 40 fillér.
12 üveg franco K 4-80. Kapható
kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

Arad, Boros Beni-tér.

Harisnyakötőde.

Aki súlyt fektet gondos, jó munkára, próbálja megköttetni bármilynemű

harisnyáit

Andrassy-tér 20.

(Fischer Eliz-palotában) lévő harisnyakötődeben. Sürgős munkát azonnal is elkészítünk. 6441

Egy 2 középiskolát végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu

nyomdász-tanulónak felvétetik.

Nem illatszer!

Nem csinál foltot!

Ó csász. és kir. Felsége lak- és dolgozószobáinak fertőtlenítésére használják.

AEROFORM

Levegő-fertőtlenítő,

a levegőt tisztítja, fertőtleníti, nedvesíti, szagtalanítja! Ozonizálja, por- és füstmentessé teszi. — Felhígított és éltető erdő-illatot terjeszt és minden kellemetlen szagot megsemmisít.

Az „Aeroform” levegőfertőtlenítő eszencia árai:

1000 gramm	...	80.— kor.	125 gramm	...	10.— kor.
500	...	40.—	100	...	9.—
250	...	20.—			

10 gramm eszencia elegendő 5 liter folyadékhoz.

Az „Aeroform” fecskendő árai: Beszerzési forrásokat készségesen ajánl

I. szám	25.— K	III. szám	16.— K
II.	20.— K	IV.	10.— K

Kapható a kontinens minden nagyobb gyógyszerár, drogeria, illatszer-kereskedés és háztartáscikk kereskedésben.

Kereskedelmi R.-Társaság.

Főraktár: GELLER SAMU ARAD, Deák Ferenc-utca 42. sz., Arad, Csanád- és Hunyadmegye főelárúsítója.

Használt ólom megvételre kerestetik.

FONTOS

Aradi őszi vásárkor

FONTOS

nézze meg minden aradi és vidéki vevő az
ujjonnan berendezett feltűnő olcsó árakkal
ellátott 40 utcai és kapualatti kirakatot

FISCHER SIMON

Nagy Áruházában

Aradon, Szabadság-tér 12. sz.